

GROF JOSIP ŠIŠKOVIĆ (1719. – 1783.) – HRVATSKI GENERAL U VOJSCI HABSBUŠKE MONARHIJE

Frano STOJIC
Glavni stožer Oružanih snaga RH, Uprava za logistiku
Zdravko MATIĆ
Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“
Odsjek za povijest
Zagreb, Hrvatska

UDK: 355.5 : 929 Šišковиć, J.
DOI: 10.21857/mwo1vc3vdy
Izvorni znanstveni rad
Prihvaćeno: 5. srpnja 2022.

Autori su na temelju arhivskog gradiva i recentne literature istražili koja je bila uloga i značaj Josipa Šiškovića, časnika hrvatskog podrijetla u službi Habsburške Monarhije u razdoblju od 1719. do 1783. godine. U prikazu njegova života i djela korišteno je arhivsko gradivo iz bečkog Državnog arhiva, Mađarskog državnog arhiva te knjige i tisak iz ondašnjeg razdoblja, kao i suvremena literatura niza autora koji se tek rubno bave generalom Šiškovićem. U hrvatskoj historiografiji malo je poznato da je kao barun Šišković 1770. godine primljen u Tajno vijeće Dvorskog ratnog vijeća, a kasnije je bio i potpredsjednik Tajnog vijeća Dvorskog ratnog vijeća. U srazu s pruskim vojskovođom i kraljem Fridrikom II. odnio je pobjedu kod Kollina (1757.). Pokopan je u katedrali u Pragu.

Glavne riječi: Josip Šišković, general, grof, Sedmogodišnji rat, Sekelji, Marija Terezija, Josip II.

UVOD

Život i djelo grofa Josipa Šiškovića nije sustavno istraživano u hrvatskoj historiografiji. Postoje tek kratke natuknice u Hrvatskoj enciklopediji i vojnim shematizmima iz 19. stoljeća.¹ Prema podacima iz bečkog Ratnog arhiva, Josip Šišković je u službu u Habsburškoj Monarhiji stupio s devetnaest godina i u njoj proveo punih četrdeset pet godina, međutim njegov osebujni život, rad i djelovanje do danas nisu cjelovito istraženi. Upravo stoga na prvom mjestu treba spomenuti puni naslov na francuskom jeziku koji je stekao svojim pregalaštvom i koji mu je po dužnosti pripadao, kako je i citirano u knjizi *Deutsch und französisches Titularbuch* izdavača Johanna Georga Weinganda iz 1781.:

„Siskowitz, Graf, kommandirender General in Böhmen.

A fon Excellence, Monfieur le Comte Joseph de Siskowitz, Commandeur de l'Ordre militaire de Marie Thérèse, Conseiller intime actuel & de Guerre de

¹ Josip Šišković, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=59609>, posjećeno 8. 6. 2022.

Sa Maj. Imp & Roy. Apoft. Général d'Infanterie & d'Artillerie, Commandant - général de toutes les Troupes dans le Royaume de Boheme, Propriétaire d'un Regiment d' Infanterie &c.⁴²

General Šišković bio je, dakle, 1781. godine grof, zapovjedni general u Češkoj, zapovjednik Vojnog Reda Marije Terezije, tajni i ratni savjetnik Njegova Veličanstva cara i kralja,³ glavni vojni savjetnik za pješaštvo i topništvo, zapovjedni general svih postrojba u Češkoj, vlasnik pješačke pukovnije itd.

Šišković stupa na ratnu pozornicu u eri ograničenog ratovanja, dakle u vrijeme bez definitivnih ciljeva rata, nego su ti ciljevi bili ograničeni i ovisni o trenutačnim savezništvima. Metode vođenja rata bile su ograničene, prije svega zbog novačenja koje je bilo otežano zbog čestih bolesti, slabije prehrane i slično, te zbog loših cestovnih mreža, kao i zbog činjenice da je bio ograničen broj onih koji su mogli biti unovačeni u vojnike. Opskrba ratnim potrepštinama bila je vrlo spora, a opsade utvrđenih gradova skupe i dugotrajne. Zbog propisivanja i reguliranja obuke te vojne stege, vojska je bila više disciplinirana i mnogo profesionalnija nego u Tridesetogodišnjem ratu kad je bila uglavnom plaćenička. Nije bilo moguće odlučno poraziti neprijatelja, što znači da je izostajala potpuna dominacija na ratištu za razliku od kasnijih napoleonskih i koalicijskih ratova.

Uobičajeni borbeni raspored koji su europske vojske koristile u bitkama 18. stoljeća u pravilu je uključivao regularno tzv. linijsko pješaštvo s konjaništvom na bokovima i topništvom u sredini, premda je u različitim borbenim situacijama bilo i drukčijih razmještaja. Neki vojni povjesničari, među kojima i njemački povjesničar Johannes Kunisch (1937. – 2015.), nazivali su razdoblje od 1740. do 1790. „zlatnim vremenom malog rata“,⁴ međutim danas je prevladao termin „ograničeni rat“ jer je primjerice Sedmogodišnji rat (1756. – 1763.) uistinu bio prvi globalni rat, zato što se, osim u Europi, vodio i u Americi i u Indiji,⁵ te stoga nikako ne može spadati u kategoriju malih ratova. Ovaj rat ograničen je zato što

² *Deutsch und französisches Titularbuch*, Wien, 1781., 52 – 53.

³ U Mađarskoj je sve dodjele titula tajnih savjetnika u Carskoj kancelariji dokumentarno obradio János Buzási 1979. godine, obuhvaćajući razdoblje od 1588. do 1806., a za dokumente vezane za Mađarsku od 1679. do 1803. (Magyar vonatkozású iratok (1679-1803)). Dokumenti o Josipu Šiškoviću nalaze se u kutiji br. 6. János BUZÁSI, *Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Bécs: A Birodalmi Levéltárak magyar vonatkozású iratai I. kötet: A Birodalmi Udvari Tanács és a Birodalmi Udvari Kancellária levéltára 2. rész (Levéltári leltárak 76.), Gebeime Räte* (Mađarski dokumenti Carskog arhiva, Svezak I: Arhiv Carskog dvorskog vijeća i kancelarija Carskog dvora, 2. dio (Arhivski inventari 76.), Tajna vijeća, Budimpešta, 1979., 267 – 271., digitalno izdanje, https://library.hungaricana.hu/en/view/MolDigiLib_LevLelt_76_1_2/?query=siskoVICS&pg=70&layout=s, posjećeno 12. 6. 2022.

⁴ Johannes KUNISCH, *Der kleine Krieg: Studien zum Heerwesen des Absolutismus*, Wiesbaden, 1973.

suprotstavljene strane nisu koristile sve resurse koje su imale na raspolaganju, bilo ljudske, vojne, gospodarske ili poljoprivredne i industrijske. Merriam-Websterov rječnik iz 1828. godine prvu poznatu uporabu pojma ograničen rat (*limited war*) vezuje za 1806. godinu u tadašnjem značenju: „Rat čiji cilj je manji od totalnog uništenja neprijatelja.“⁶

S obzirom na Šiškovićevu vojnu i ratnu karijeru, najpodrobniji izvor je knjiga Edmunda Finkea *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37 Erzherzog Joseph* (Povijest carske i kraljevske ugarske pješačke pukovnije br. 37 Nadvojvoda Josip), dakle knjiga o povijesti pješačke pukovnije kojoj je Šišković bio vlasnik od 15. listopada 1762. do smrti 1783.⁷ Kada se govori o kontekstu događaja tijekom Šiškovićeve vojne karijere, vrijedno je spomenuti djelo Antona Christiana Wedenkinda *Chronologisches Handbuch der neuern Geschichte (1740 bis 1815)* (Kronološki priručnik novije povijesti od 1740. do 1805.) u kojem su navedeni svi važniji vojno-politički događaji.⁸ Konačno, treba spomenuti i djelo *Zum Säcular-Gedächtniss von 1758. Der Feldzug in Mähren oder die Belagerung und der Entsatz von Olmütz* (Za svjetovno sjećanje na 1758. Pohod na Moravsku ili opsada i oslobađanje Olmütza) koje je tiskano na stogodišnjicu, 1858. godine.⁹

Za povijesni kontekst i tadašnje promjenjive politike ravnoteža sila vrijedno je i djelo Eduarda Breiera *Das Buch vom Kaiser Josef. Geschichte Kaiser Josef des Zweiten und seiner Zeit* (Knjiga o caru Josipu. Povijest o caru Josipu II. i njegovom dobu) iz 1866. godine.¹⁰ U ovoj knjizi ističe se i činjenica kako je Šišković bio osoba od najvećeg povjerenja za Monarhiju. Naime, zabilježena je njegova nazočnost na

⁵ Sedmogodišnji rat uključivao je i ratove Velike Britanije i Francuske za prekomorske kolonije, odnosno tradicionalno rivalstvo oko nadzora Sjeverne Amerike i Indije. U ratu su sudjelovale sve velike europske sile. Općenito, Francuska, Austrija, Saksonija, Švedska i Rusija udružile su se protiv Pruske, Hanovera i Velike Britanije. Rat je izbio zbog pokušaja Habsburgovaca da povrate bogatu Šlesku koju je 1740. zaposjeo pruski kralj Fridrik II. *Encyclopedia Britannica*, Seven Years' War, Stranicu ažurirao Adam Augustyn, <https://www.britannica.com>, posjećeno 25. 8. 2022.

⁶ *Merriam-Webster Thesaurus*, Limited war, <https://www.merriam-webster.com/thesaurus/limited%20war>, posjećeno 25. 8. 2022.

⁷ Edmund FINKE, *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37 Erzherzog Joseph*, Wien, 1896. Zanimljivo je kako je u stožeru pukovnije u Petrovaradinu 1896. godine (Grosswardein, am 26. Februar 1896) časnički zbor pukovnije knjigu započeo posvetom generalu konjaništva nadvojvodi Josipu u znak zahvalnosti za 40-godišnje vodstvo (op. a.).

⁸ Anton Christian WEDENKIND, *Chronologisches Handbuch der neuern Geschichte (1740 bis 1815)*, Vierte Ausgabe, Luneberg, 1815.

⁹ E. von St., *Zum Säcular-Gedächtniss von 1758. Der Feldzug in Mähren oder die Belagerung und der Entsatz von Olmütz*. Frankfurt am Main. J. D. Sauerländer's Verlag, 1858., 251. https://books.google.hr/books?id=800KAAAIAAJ&pg=PA251&redir_esc=y#v=onepage&q=229&cf=false, posjećeno 8. 6. 2022.

¹⁰ Eduard BREIER, *Das Buch vom Kaiser Josef. Geschichte Kaiser Josef des Zweiten und seiner Zeit*, Zweite Auflage, Wien, 1866.

susretu cara Josipa II. i pruskog kralja Fridrika Velikog dana 25. kolovoza 1769. u taboru kod Neisse u Šleskoj. Tom prigodom oba monarha imala su malu, ali državničku pratnju. Na Josipovoj strani bili su vojvoda Albert od Saske i Tešena, konjanički zapovjednik von Dietrichstein te generali Laudon, Šišković, Nostiz i Miltiz. Pruskog kralja pratili su princ Heinrich, nadvojvoda *von Anspach* te još nekoliko civilnih i vojnih dostojanstvenika.¹¹

Od suvremenijih autora vrijedno je istaknuti rad Jiříja Fiala i Haralda Skala pod naslovom „Galerija vojnih zapovjednika koji su branili Olomouc tijekom pruske opsade grada 1758.“, objavljen u Zborniku Nacionalnopovijesnog muzeja u Olomoucu.¹² U članku se zapravo govori o časnicima zaslužnim za obranu Olomouca 1785. godine, ali i daje pregled Šiškovićeve životopisa na deset stranica. Od hrvatskih autora, Juraj Balić u svojoj doktorskoj disertaciji *Lička krajiška pješačka pukovnija u razdoblju od 1736. do 1809. godine* većim dijelom objašnjava kontekst istog vremena, aktera te okolnosti vezanih za vođenje ratova u 18. stoljeću.¹³ Posebno je potrebno istaknuti reformatorsku ulogu baruna Josipa Šiškovića na dužnosti glavnog inspektora Vojne krajine, kada je 1768. i 1769. uveo topnike i oštrosrijelce.¹⁴

ŠIŠKOVIĆEVO PODRIJETLO

Josip grof Šišković rodio se, prema dostupnim izvorima, 2. srpnja 1719. godine u Segedinu u južnoj Ugarskoj, u imućnoj obitelji bunjevačkih Hrvata.¹⁵ Bio je najmlađe dijete u mnogobrojnoj obitelji, a imao je još dva brata i četiri sestre. Šiškovići su Hrvati dalmatinsko-bunjevačkog podrijetla koji su zbog nadiranja Turaka više puta raseljavani da bi se napokon skrasili u Segedinu u južnoj

¹¹ E. BREIER, *Das Buch vom Kaiser Josef*, 49.

¹² Jiří FIALA, Harald SKALA, Galerie vojenských velitelů obrany Olomouce za pruského obléhání města roku 1758., Část V. (Gallery of the Military Commanders in the Defence of Olomouc during the Prussian Siege of the City in 1758. Part V.), u: *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci* (Kronika Nacionalnopovijesnog muzeja u Olomoucu), č. 318: 114 – 140, (117 – 127), Olomouc, 2019.

¹³ Juraj BALIĆ, *Lička krajiška pješačka pukovnija u razdoblju od 1736. do 1809. godine*, (doktorska disertacija), Fakultet hrvatskih studija, Zagreb, 2019.

¹⁴ J. BALIĆ, *Lička krajiška pješačka pukovnija u razdoblju od 1736. do 1809. godine*, 237 – 273.

¹⁵ Arcanum: *Siskovics család. (Almásí és Gödrei, báró és nemes)*, Obitelj Šiškovići. (Almásí i Gödrei, baruni i plemići), 2021. digitalno izdanje, <https://www.arcanum.com/en/online-kiadvanyok/Nagyivan-nagy-ivan-magyarorszag-csaladai-1/tizedik-kotet-9475/siskovics-csalad-almasi-es-godrei-baro-es-nemes-9C8D/>, posjećeno 27. 11. 2021. Arcanum je mađarski online izdavač koji stvara masivne strukturirane baze podataka digitaliziranog kulturnog sadržaja. Arcanum u novije vrijeme digitalizira mađarske arhivske izvore.

Mađarskoj.¹⁶ Prethodno su živjeli u Temišvaru gdje su za svoje vojne zasluge 1667. godine bili nobilitirani.¹⁷ Otac Josipa Šiškovića zvao se Andrija (mađ. András) i bio je gradski vijećnik, dok je majka Marija (Mária), rođ. Šarec (mađ. *Sárecz*, ponegdje *Sáracs*, *Sáracz*, *Seraty* ili slično), bila kći imućnog Dalmatina Jure Šarca (Šareca).¹⁸ U mađarskim arhivskim izvorima *Arcanum* zabilježeni su kao plemićka obitelj baranjskih županija Almási i Gödrei, baruni i plemići. U korespondenciji, tiskanim knjigama, novinskim člancima i kasnijoj literaturi prezime Šišković pisano je na više načina: Siskovics, Siskowitz, Sißkowitz, Siskowicz, Siskowich, Cziskowitz, Szyszkowitz, Syscowich, Ziskowitz, Žišković, ovisno o autorima, jeziku na kojem su pisali i inačici slovoписа.¹⁹

Mađarski izvor *Arcanum* navodi: „Pod imenom Šišković 1760. godine zatekli smo Antala Šiškovića, poglavara prekotiskog kotarskog odbora i kotarskog pokrajinskog povjerenika Debrecina. Čini se kako je njegova kćer Anne Šišković bila udovica guvernera Transilvanije Józsefa Vaya, a umrla je 1798. Iako je *József Siskovics* (rođen u Segedinu 1719.) živio u isto vrijeme, u vojsci se uzdigao do drugog najvišeg generalskog ranga, do generala topništva (Feldzeugmeister). Od 1762. bio je vlasnik 37. mađarske pješačke pukovnije.“²⁰ Ostali podatci o godinama uzdizanja na barunsku i grofovsku čast te o nadnevkju njegove smrti nisu točno navedeni. Nadalje se navodi opis barunova grba: „U plavom crtom odijeljenom 1. i 3. kvadratu nalazi se bijela, visoka krnja kula dvorca na zelenoj podlozi, na vrhu blista zlatni križ, vrata dvorca napola su otvorena, 2. kvadrat je vodoravno pri dnu nazubljen, pri čemu je donji manji dio bijele boje, a u gornjem crvenom dijelu uzdiže se zlatni lav koji prvom desnom nogom drži izvučen mač; u 4. srebrnom kvadratu nalaze se tri rascvjetale crvene ruže postavljene u obliku trokuta, dvije iznad, jedna ispod. Štit je prekriven barunskom krunom na kojoj su dvije okrunjene kacige s dva raširena crna orlovska krila u zamahu iznad desne kacige; na lijevoj kacigi strši oklopljeni vitez s kacigom na glavi i mačem u desnoj ruci. Grb leži na dva ukrasna plašta, srebrno-plavi s desne strane i zlatno-plavi s lijeve strane.“²¹ Potrebno je naglasiti kako postoje još najmanje dva grba obitelji

¹⁶ *Arcanum: Siskovics család. (Almási és Gödrei, báró és nemes)*, Obitelj Šiškovići. (Almási i Gödrei, baruni i plemići), posjećeno 27. 11. 2021.

¹⁷ Novine *Pécsi Napló*, 1898. május 8., (8. svibnja 1898.), 3. digitalno izdanje, https://adt.arcanum.com/en/view/PecsiNaplo_1898_05/?query=gr%C3%B3f%20siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=58&layout=s, posjećeno 12. 6. 2022.

¹⁸ *Arcanum: Siskovics család.*

¹⁹ *Arcanum: Siskovics család.*

²⁰ *Arcanum: Siskovics család.*

²¹ *Arcanum: Siskovics család.*

Šišković te da gore opisani najviše odgovara grbu koji je predstavljen 1756. godine, u vrijeme kada je Marija Terezija dodijelila Šiškoviću Red baruna.

U županiji Baranja obitelj Šišković, osim što je bila poznata po dobivenim carskim donacijama i darovnicama, ispisuje svoje ime na posjedima sve do poljskog grada Gödrea te na dvije osamnaestine Almása.²²

Josip Šišković oženio se u četrdesetoj godini barunicom Mary Harucker, ali u tom braku nije bilo djece. Međutim, obiteljska loza nastavljena je spajanjem s plemićkom bačkom obitelji Guganović koja također potječe iz Dalmacije, a dobila je plemstvo 1698. godine. Mikloš Guganović oženio se sestrom grofa Josipa Šiškovića koja se zvala Agnes i iz toga braka rodio se Paul Guganović. Paul je zbog stjecanja posjeda u Gödreu 1802. godine preuzeo prezime Šišković, a kasnije je stekao i posjede Šiškovića u Almásu. Umro je 1826. godine.²³

OD VOJNIKA DO GENERALA

Šišković je živio u vremenu prosvijećenog apsolutizma habsburških vladara carice Marije Terezije i cara Josipa II. Habsburški car Karlo VI. nije imao muškog potomka te je, nastojeći izbjeći opasnost podjele Monarhije, svojoj kćeri Mariji Tereziji osigurao prijestolje donoseći tzv. akt o Pragmatičkoj sankciji. Već na samom početku vladavine 1740. godine, carica Marija Terezija suočila se s ratom nakon što je pruski kralj Fridrik II. iznenada zaposjeo Šlesku, tada najprosperitetniju habsburšku i europsku zemlju. To je bio i glavni razlog za sveopću reformu vojske, kao i za reorganizaciju Vojne granice, habsburških pograničnih područja prema Osmanskom Carstvu koja su se protezala od Jadranskog mora do Karpata. Trebalo je unovačiti što više ljudi za europska ratišta pa su graničari tako od iregularnih postajali pripadnici regularnih postrojba, tzv. vojnici-seljaci, vojno-teritorijalno organizirani kroz satnije i pukovnije pod pripadajućim glavnim zapovjedništvima (Karlovački generalat, Banske krajine, Varaždinski generalat i Slavonske krajine).²⁴ U to vrijeme potrebe sustavnog

²² Arcanum: *Siskovics család*, 2021. digitalno izdanje, <https://www.arcanum.com/en/online-kiadvanyok/Nagyivan-nagy-ivan-magyarorszag-csaladai-1/tizedik-kotet-9475/siskovics-csalad-almasi-es-godrei-baro-es-nemes-9C8D/>, posjećeno 27. 11. 2021.

²³ Novine *Pécsi Napló*, 1898. május 8. (8. svibnja 1898.), 4. digitalno izdanje, https://adt.arcanum.com/en/view/PecsiNaplo_1898_05/?query=gr%C3%B3f%20siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=59&layout=s, posjećeno 12. 6. 2022.

²⁴ Reforma je bila već provedena i Vojna krajina bila je ujednačena u vojnoorganizacijskom smislu, a Vojnokrajiska prava trebala su isto učiniti kad je riječ o zakonima i sudstvu. Reorganizaciju Karlovačkog generalata i formiranje pukovnija provodio je vojvoda Hildburghausen 1746., dok je formiranje pukovnija u Slavoniji započeo general Engelshofen 1747., a nastavio general Serbelloni

uređenja Vojne granice, odnosno habsburških pograničnih područja, pojavio se problem nedostatka sposobnih vojnih časnika i upravo to je iskoristio Josip Šišković te se nametnuo svojim sposobnostima, hrabrošću i ambicijom. Stupio je u carsku vojsku s devetnaest godina te se u sastavu pješaštva istaknuo tijekom Austrijskog nasljednog rata (1740. – 1748.).

Već 1742. postao je satnik u pješačkoj pukovnici *Haller von Hallen* gdje se pokazao kao izvanredan „instruktor“ vojnih vježbi. Ubrzo je Šišković napredovao s redovne liste od grenadirskog satnika do bojnika (19. prosinca 1745.) i pukovnika (31. prosinca 1750.). Nekoliko dana kasnije postao je brigadir, zapovjednik pukovnije Haller.²⁵ Da je bilo nezadovoljnih odabirom časnika za promicanje potvrđuje slučaj baruna Johanna Karla von Rebentischa (1710. – 1765.)²⁶ koji je kao pukovnik, prosvjedujući zbog promicanja bojnika Šiškovića, 1747. godine prešao u prusku službu, gdje je postao pobočnik kralja Fridrika II., a 1753. pruski brigadir i 1757. general-bojnik.²⁷

1753. Ujednačavanje položaja graničara nastojala je postići Marija Terezija svojim pravilnikom *Militär Gränitz Rechten* (Vojnograničarska prava) iz 1754. godine. *Vojna krajina u Hrvatskoj*. U povodu stote godišnjice pripojenja Vojne krajine Civilnoj Hrvatskoj, ur. Ivan Barbarić, Zagreb, 1981., 36 – 37.

²⁵ Christopher DUFFY, *The Army of Maria Theresa, The Armed Forces of Imperial Austria, 1740-1780*, Vancouver – London, 1977., 34.

²⁶ Johann Karl von Rebentisch (1710. – 20. kolovoza 1765. u Lisabonu) bio je kraljevski pruski general-bojnik i načelnik stožera pješačke pukovnije br. 11. Nakon što se pridružio portugalskoj vojsci, ondje je postao general-pukovnik. Potjecao je iz stare moravske obitelji. Otac mu je bio carski dvorski vijećnik i direktor komore u Transilvaniji. Rebentisch je bio austrijski bojnik u pukovnici Broune (Browne) kada je upoznao pruskog generala Winterfelda u Karlsbadu 1747. godine. Bio je nezadovoljan jer je prije njega unaprijeđen bojnik Šišković. Zatim je napustio vojsku i pridružio se pruskoj vojsci. Dana 1. rujna 1747. postao je potpukovnik i pobočnik kralja Fridrika II. U rujnu 1751. kralj je dodijelio Rebentischu čin pukovnika u 43. pješačkoj pukovnici (Kalsow). S pukovnijom je otišao u Sedmogodišnji rat. U bitci kod Praga u svibnju 1756. ranjen je i poslan u garnizon u Schweidnitzu. Kada je tvrđavu 12. studenog 1756. osvojio general Nadasdy, bio je zarobljen. Razmijenjen je i postao general-bojnik u svibnju 1757. godine. Godine 1758. Rebentisch je bio u opsadi Olomouca. Dana 4. srpnja 1758. zapovijedao je na rovovima kada je odbijen veliki napad Austrijanaca. U listopadu 1758. preuzeo je pješačku pukovnicu br. 11. Dana 21. studenog 1759. Austrijanci su ga zarobili zajedno s korpusom generala Fridrika Augusta von Fincka kod Maxena, gdje je ostao do kraja rata. Bernhard von Poten, Rebentisch, Johann Karl Freiherr von. In: *Allgemeine Deutsche Biographie (ADB)*. Band 27, Leipzig, 1888., 479 f.; Julius MEBES, *Beiträge zur Geschichte des Brandenburgisch-Preußischen Staates und Heeres*, Erster Band, Berlin, 1861., 456; Anton Balthasar König: Johann Karl von Rebentisch. In: *Biographisches Lexikon aller Helden und Militairpersonen, welche sich in Preußischen Diensten berühmt gemacht haben*. Band 3, Berlin, 1790., 269.

²⁷ E. von St., *Zum Säcular-Gedächtniss von 1758. Der Feldzug in Mähren oder die Belagerung und der Entsatz von Olmütz*. Frankfurt am Main. J. D. Sauerländer's Verlag, 1858., 251., digitalno izdanje, https://books.google.hr/books?id=800KAAAIAAJ&pg=PA251&redir_esc=y#v=onepage&q=229&f=false posjećeno 8. 6. 2022.

Godine 1748. Marija Terezija objavila je kako neće dopuštati sprječavanje zaslužnih časnika u njihovu napredovanju u više časničke rangove. Ratno vrijeme sada je omogućavalo ubrzano napredovanje sposobnih, ali isto tako, treba dodati, sretnih časnika.²⁸

ŠIŠKOVIĆEV HRABRI POTHVAT KOD KOLLINA U ČEŠKOJ 1757.

Do početka Sedmogodišnjeg rata (1756. — 1763.) brigadir Šišković već je zapovjednik 2. pješačke pukovnije nadvojvode Karla (2. Infanterie-Regimente Erzherzog Karl). Njegovo napredovanje potvrđuje i carica Marija Terezija koja mu u ožujku 1756. godine dodjeljuje Red baruna.²⁹ Ubrzo nakon objave rata habsburška vojska pod zapovjedništvom maršala Brownea utaborila se kod Kollina u središnjoj Češkoj. Prusi su već osvojili habsburšku saveznicu Sasku i krenuli na Češku. Prvi poraz Habsburgovci su pretrpjeli kod sela Lowositz 30. rujna 1756., a u proljeće 1757. glavnina njihove vojske bila je blokirana u borbama za Prag, gdje je od posljedica ranjavanja umro i maršal Browne. Zapovijedanje preuzima maršal Daun te okuplja snage kod Kollina.³⁰ U bitci kod Kollina 18. lipnja 1757. godine Šišković si je izvojtio generalski rang kada je odlučno krenuo u bitku s namjerom da zasluži viteški križ Vojni Red Marije Terezije.³¹ Tada je svojem podređenom pukovniku *de Vettesu* kao zapovjednik 2. pješačke pukovnije rekao: „Moj prijatelju, danas ćemo zaraditi ordensku traku.“³² Jedna pruska kolona probijala se iz sela Chotenitz te se našla baš nasuprot Šiškovićevoj pukovnji. Usljedila je učinkovita vatra iz mušketa i odbacivanje Prusa natrag u selo. Pruski kralj, koji je osobno svjedočio okršaju, odmah je okupio razbijene postrojbe i poveo ih još jednom na Šiškovićevu pukovnju. Situacija se ponovila

²⁸ Carica Marija Terezija ozbiljno se posvetila reorganizaciji habsburškog vojnog sustava nastojeći osigurati jednaka prava, obveze i odgovornosti za sve, bez obzira na podrijetlo. U današnjoj vojnoj terminologiji „načela jednakih mogućnosti“ (engl. Equal Opportunity). Na tom tragu carica je 1749. donijela i Upute kojima su uređena sva tadašnja vojna pitanja u Monarhiji. *INSTRUCTION für die Kriegs Commisariatsche Beamte*, Wien, 1749.

²⁹ *Hungaricana*, Royal Books - 44.19, Hungarian Chancellery Archives - Libri regii, 43-46., digitalno izdanje, https://archives.hungaricana.hu/hu/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_44_0019/?image=0&pg=22&bbox=-409%2C-2071%2C3417%2C71, posjećeno 10. 6. 2022.

³⁰ Više u: J. BALIĆ, *Lička krajiška pješačka pukovnja u razdoblju od 1736. do 1809. godine*, 172 – 181.

³¹ „Ritterkreuz des Maria Theresien-Orden“.

³² Constantin WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich* OCR 35, Kaiserl.-koenigl. Hof- und Staatsdruckerei, 1877., 54. Šišković je postavljen za zapovjednika 2. pješačke pukovnije 1752. godine, a naslijedio ga je 1757. njegov zamjenik brigadir *Joseph von Kókényesdy de Vettes* koji je nedugo zatim poginuo u okršajima prigodom izvidanja kod Meuselwitz – Breslau (8. listopada 1757.) Andreas Graf von THÜRHEIM, *Gedenkblätter aus der Kriegsgeschichte der k. k. oesterreichischen Armee*, Band I., Wien und Teschen, 1880., 10.

još tri puta i svaki su put Prusi bili energično odbijeni. Prigodom posljednjeg napada Šišković je bio teško ranjen, ali nije napustio bojište sve dok nisu pobijedili. Osim zasluženog promaknuća u general-bojnika uslijedila je i dodjela viteškog križa Vojnog Reda Marije Terezije na samo za njega upriličenoj drugoj promociji 1. kolovoza 1758. godine.³³ Pruskom kralju Fridriku II. Velikom to je bio prvi vojni poraz i kasnije je u svojim memoarima tvrdio kako njegove najelitnije postrojbe nisu uspijevale jedino u borbi protiv habsburških grenadira. Prema autoru Johannu Christianu Jaegeru, Prusi su tijekom Sedmogodišnjeg rata vodili ukupno četrdeset dvije glavne bitke, borbe ili opsade, koje je on planski istražio i rad objelodanio u Frankfurtu 1790. godine.³⁴

ŠIŠKOVIĆ U BITCI KOD OLOMOUCA (NJEM. OLMÜTZ) U MORAVSKOJ

Kad je pruski kralj Fridrik II. 15. ožujka 1758. iz Breslawa u Šleskoj (danas Wrocław u Poljskoj) operativnim smjerom preko Scheina neočekivano krenuo napasti Češku, carska vojska pod zapovjedništvom feldmaršala Leopolda Dauna bila je spremna na oružano suprotstavljanje. Međutim, nakon zauzimanja Schweidnitz 16. travnja 1758. Prusi su iznenada okrenuli prema Moravskoj i 11. svibnja 1758. njihove prethodnice izbile su ispred tadašnjeg moravskog glavnog grada Olomouca. Prusi su započeli plansku opsadu grada te su tijekom noći 27. svibnja otvorili inženjersko-opkoparske radove. Nakon završetka prve paralele rovova rano ujutro 31. svibnja započelo je bombardiranje južne strane tvrđave, kao i prvi izvidnički napadi. Do 17. lipnja 1758. Olmouc je žestoko bombardiran i velikim dijelom razrušen, ali ipak nije bio osvojen.³⁵ Kako bi nastavio opsadu i osvojio grad, Fridrik II. trebao je logističku potporu te je organiziran veliki transport pruske ratne opskrbe. Čim je feldmaršal Daun saznao za konvoj, odlučio je da ga treba zaustaviti i uništiti. Zadaću je povjerio general-bojniku Ernstu Gideonu von Laudonu i general-bojniku Josipu von Šiškoviću.³⁶ Postoji

³³ C. WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich* OCR 35, 55.

³⁴ Johann Christian JAEGER, *Plans Von Zwey und Vierzig Haupt-Schlachten, Treffen und Belagerungen DES SIEBENJAEHRIGEN KRIEGES*, Frankfurt am Mayn, 1790.

³⁵ Zemljovid: Ignác SALZER, *Entwurf der Stadt Olmütz wie solche A. 1758 von Friderico den III. König in Preußen gewaltsam bombardiret und dennoch nicht erobert worden*, Prague, 1758. – 1760. (Vlasništvo: Razitko Museum nationale. CZ-PrUPM), 2021., digitalno izdanje, <http://www.digitalniknihovna.cz/cuni/view/uuid:878f5db0-515f-11ec-9080-fa163e4ea95f?page=uuid:8836ad2c-515f-11ec-9080-fa163e4ea95f>, posjećeno 2. 12. 2021.

³⁶ *Österreichische militärische Zeitschrift*, XVII. Jahrgang. III. Band., Commissionsverlag von R. v. Waldheim, Wien, 1876.

više različitih procjena o veličini tog transporta koje variraju od 3000 do 5000 kola ili vagona, no vojni povjesničari na kraju su prihvatili stav kako se radilo o 4000 kola.³⁷ Izvori se uglavnom slažu oko dužine transporta i tvrdi se kako je konvoj bio dugačak 45 km. Zahvaljujući vodstvu feldmaršala Dauna te sposobnostima i dobroj koordinaciji, habsburška vojska presrela je taj veliki pruski opskrbni konvoj kod moravskog sela Domašov (njem. Domstadt) 30. lipnja 1758. Tom prigodom uništena je i zarobljena logistička potpora koja je pruskoj vojsci bila prijeko potrebna za zauzimanje Olomouca. Iz tog razloga pruski kralj Fridrik II. morao je napustiti Moravsku i povući se u Šlesku. Većina autora zanemaruje Šiškovićev doprinos ovoj pobjedi dajući mnogo veće značenje Laudonovu vojnom geniju.³⁸ Međutim, Laudon je već imao velike gubitke te bi najvjerojatnije bio poražen kod Guntersdorfa da se kod susjednog Domstadtla nije pojavio Šiškovićev korpus o kojem Prusi nisu imali nikakve spoznaje.³⁹ To potvrđuju i pruski izvori u kojima se navodi kako je 27. lipnja 1758. general Šišković sa 6000 ljudi neopaženo krenuo prema šumama kad Stadt-Liebe kako bi tamo dočekaio pruski konvoj, što je tek kasnije otkriveno.⁴⁰

Da je ovaj događaj pobudio veliki interes u Europi dokazuje i slika koju je 1913. godine kao raritet nudila bečka aukcijska kuća. Radilo se o bakrorezu pod brojem 1090 i sa sljedećim opisom: „Prikaz žestokog napada pod zapovjedanjem carskih generala-načelnika stožera Laudona i Šiškovića na kola s opskrbom i streljivom Kraljevine Pruske. S portretom carice Marije Terezije, Laudona i baruna *von Šiškovića*.“⁴¹ Nije poznato je li slika sačuvana do danas, niti godina

³⁷ Edmund FINKE, *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37 Erzherzog Joseph. I.* Band, Wien, 1896., 124. Broj od 5000 kola i 8000 pruskih vojnika koji su osiguravali pruski logistički konvoj navedena je u „Povijesti 37. pješačke pukovnije“ kojoj je Šišković postao vlasnik 1762. godine.

³⁸ Njemački povjesničar Johannes Kunisch, koji se temeljito bavio ratovima 18. stoljeća, u svojim analizama čak ni ne spominje Šiškovića, za razliku od Laudona kojeg opetovano veliča i o kojem je napisao dvije posebne knjige: *Feldmarschall Laudon: Jugend und erste Kriegsdienste* (Feldmaršal Laudon: Mladost i ranija ratna služba), Böhlau, 1972., te *Laudon Nachruhm, Die Geschichte einer Sinnstiftung* (Laudonova posmrtna slava, Povijest jedne zadužbine), Düsseldorf, 1998.

³⁹ *Österreichische militärische Zeitschrift*, XVII. Jahrgang. III. Band, Commissionsverlag von R. v. Waldheim, Wien, 1876., 161 – 162. „Plan, von der Aufhebung des, zur Konigl: Preussis Armee in Mahren bestimmten grosse Transport.“ d: 30. Juny Anno 1758. (Navečer 29. lipnja Šiškovićev korpus je nakon duge hodnje zauzeo uzvisine ponad Domstadtla te je tamo ostao prikriven do jedan sat ujutro. Potom su se postrojbe u najvećoj tišini spustile blizu trase pruskog konvoja koji je prolazio te se u prikladnim zaklonima zaustavile. Šiškovićev napad počeo je u 8 sati ujutro iz prikrivenog linijskog rasporeda.)

⁴⁰ Henri de CATT, *Frederick the Great, The Memoirs of his Reader Henri de Catt (1758-1760)*, Translated by F. S. Flint, Vol. I., London, 1916., 208.

⁴¹ „Vorstellung der hitzigen Attaque, unter Commando des K. K. Gen. Feld-Wachtmeisters von Laudon u. Siskowitz, deren Kön. Preuss. Proviant und Amonitions Wagens. Mit den Porträts der Kaiserin Maria Theresia, Laudons u. des Bar. von Siskowitz“, Kupferst. Johann Andreas Steisslinger

njezina nastanka, ali se zna da je izrađena u radionici bakroresca Johanna Andreasa Steisslingera (1712. – 1789.) u Augsburgu. Ipak, postoji još jedna slika vezana za isti događaj i čuva se u češkoj knjižnici u Brnu.⁴²

Vojni povjesničar Emil von Woinowich kasnije je napisao: „Činilo se gotovo kao da je cijela Pruska na kočijama krenula prema austrijskoj državi kako bi vodila obrambeni rat za vlastito postojanje i nepostojanje.“⁴³ Austrijanci predvođeni maršalom Daunom spremno su ih dočekali te im namjestili taktička kliješta. Jedan krak držao je korpus general-bojnika Laudona, a drugi general-bojnika Šiškovića. Kliješta su trebala biti stegnuta negdje u Niskom Jeseniku ili u Oderské Vrchju. U izvješću se navodi da je 26. lipnja 1758. pruski transport krenuo je iz Opave. Međutim, u večernjim satima oružane prethodnice zauzele su Budišova nad Budišovkom. Predviđeni dolazak transporta u Olomouc bio je 28. lipnja. U međuvremenu je austrijski general-bojnik Laudon sa svojim husarima zauzeo Domašov nad Bystřicí i preselio se u selo Guntramovice. Imao je na raspolaganju preko 7000 ljudi i namjeravao se suočiti s dvostruko jačim neprijateljem.⁴⁴ Austrijski vojni almanah iz 1792. donosi kratko izvješće general-bojnikâ Laudona i Šiškovića: „Domstadt l u Moravskoj. Jedan dio Austrijanaca napao je i razbio 30. lipnja 1758. osiguranje generala Ziethena koje je pokrivalo neprijateljsku opskrbu za Olomouc te je zarobljen veliki broj vagona natovarenih streljivom i zlatom. Zbog toga je pruski kralj bio prisiljen bez odgađanja odustati od opsade Olomouca.“⁴⁵ Ratna zbivanja u mjesecu listopadu dovela su generala Šiškovića i njegovih pet bojni grenadira na brdo Stromberg kod Hochkirchena gdje se odvila još jedna bitka.⁴⁶

exc. Mit beschr. Text. qu. fol. Kunst-Auktion im Dorotheum. Katalog aus Wiener und deutschem Privatbesitz., Wien, 1913., 102), 2021., digitalno izdanje, https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/dorotheum1913_04_07/0103/scroll, posjećeno 17. 12. 2021.

⁴² Danas je slika u vlasništvu češke knjižnice u Brnu (Moravska zemská knihovna), 2021., digitalno izdanje, <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:476605b9-b1e6-4888-840f-4686ca991381>, posjećeno 19. 12. 2021. Zabilježeno je kako je bila na aukciji u Beču 1908. pod brojem 918, *Neudörfl. Heldenmüthiges Wagstück einer kays. Corpo unter . . . Gen.-Feldwachtmeister Laudon u. Siskowitz bey Neudörfl 30. Juni 1758.*, J. E. Belling sc. qu.-fol. Mit der Ansicht von Olmütz. Am Unterrande gereimter Text. Fehlt bei Drug. (Katalog der Sammlungen Hofrat Petzold, Z. von Lachnit, Prince C ..., Wien, 1908., 96.) 2021., digitalno izdanje, https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/gilhofer_ranschburg_wien1908_03_16/0005, posjećeno 17. 12. 2021.

⁴³ Josef VESELÝ, 538. *schůzka: O té velké šlachtě u Zlaté lípy pod Červenou horou*, 16. 3. 2021., digitalno izdanje, <https://dvojka.rozhlas.cz/538-schuzka-o-te-velke-slachte-u-zlate-lipy-pod-cervenou-horou-7942936>, posjećeno 26. 11. 2021.

⁴⁴ J. VESELÝ, 538. *schůzka: O té velké šlachtě u Zlaté lípy pod Červenou horou*.

⁴⁵ *Oesterreichischer Militär-Almanach für das Jahr 1792*, Wien, 1792., 149 (83).

⁴⁶ *The History of the Late War in Germany, between the King of Prussia, and the Empress of Germany and her Allies: containing the Campaigns of 1758, and 1759*, by Major-General LLOYD, who served several Campaigns in the Austrian Army, VOL. II., London, M DCC XC., 103.

Sljedeći veliki vojni uspjeh baruna Šiškovića bio je protjerivanje Prusa iz ratnog tabora u selu Maxen 21. studenog 1759. Poraženi pruski korpus povukao se prema Češkoj u pratnji dvije pukovnije konjanika i 2000 pješaka. Tijekom borbi Šišković je zadobio kontuzije, ali ni to ga nije spriječilo da carici u Beč odnese zarobljene trofeje 28. studenog 1759. Tom prigodom carica mu je darovala jednu zlatnu kutiju za duhan i prsten s draguljem.⁴⁷ Prema dostupnim izvorima, Maxen je bio Šiškovićev zadnji ratni pothvat.

Šiškovićev status velikog vojskovođe i zapovjednika za svjetsku vojno-povijesnu pozornicu prepoznao je i jedan od najutjecajnijih vojnih teoretičara 19. stoljeća Antoine Henri barun de Jomini koji je u svojem prvom velikom djelu *Treatise on Grand Military Operations: Or, A Critical and Military History of the Wars of Frederick the Great, as Contrasted with the Modern System* pisao i o Šiškovićevim vojnim pothvatima.⁴⁸ Tako npr. navodi: „Odmah nakon što je general *Ziskowitz* na čelu pet bojni grenadira, potpomognutih brigadama *Ainsea* i *Dombaslea*, napao Pruse na visovima ispred Witgendorfa i Maxena, nastupajući udvojeno i s desna i s lijeva, grenadiri su se bacili naprijed s tolikom žestinom da su razbili bojne Grabowa i Zastrowa te probili liniju i ubacili se u selo Maxen.“⁴⁹ Vojni teoretičar Jomini još se dva puta referira na generala Šiškovića; prvi put u kontekstu napada iznenađenja na pruski transport i drugi put kao primjer operativnog kretanja na ratištu.⁵⁰

Ratna epizoda oko uspješne obrane Olomouca imala je širok odjek jer je Fridrik II. smjerao preko Olomouca napasti samu prijestolnicu Habsburške Monarhije – Beč. Tako o Šiškoviću pjeva i piše slavonski franjevac provincijal Josip Pavišević u svom djelu *Kratkopis poglavutih događaja...* koje je tiskano 1762. godine.⁵¹ Ovdje se donosi dio pjesme u prigodi borbi tijekom opsade Olomouca (U pjesmi Grad Olmütz):

⁴⁷ Edmund FINKE, *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37 Erzherzog Joseph*, 150.

⁴⁸ Antoine Henri barun de JOMINI, *Treatise on Grand Military Operations: Or, A Critical and Military History of the Wars of Frederick the Great, as Contrasted with the Modern System. Together with a Few of the Most Important Principles of the Art of War*, (objavljeno između 1805. i 1811.), prijevod s francuskog na engleski: Col. S. R. Holabird, Vol. II., New York, 1865., 165. Barun de Jomini (1779. – 1869.) zasigurno je bio jedan od najutjecajnijih vojnih teoretičara modernog vremena. Živio je u vremenu prosvjetiteljskih ideja te je, tragajući za teorijskim rješenjima svih vojnih problema, svodio ratovanje na set načela i inzistirao na obrazovanju vojnih časnika.

⁴⁹ Antoine Henri JOMINI, barun de, *Treatise on Grand Military Operations: Or, A Critical and Military History of the Wars of Frederick the Great, as Contrasted with the Modern System*.

⁵⁰ A. H. JOMINI, *Treatise on Grand Military Operations*.

⁵¹ Josip PAVIŠEVIĆ, *Kratkopis poglavutih događajah sadassnje voiske megu Mariom Tereziom kraljicom od Maccarske, i Friderikom IV. Kraljem od Brandiburske. od pocetka godine 1756. Do sverhe godine 1759.* Koje u deset poglavji metnu, i tolika pisamah sloxi Don Ivan Zanicsisc cerkve s. Katarine

Vehla dakle, i ti Siskovichu
Haid te, velli, blixie Klenovichu,
Pak na Prufe ondi navalite,
Sfto moxete, viŝe ih ŝvalite,

Tu ŝtajau csette iz Toŝcane,
Imadiŝe picha doŝt' i rane:
Tu biaŝe Slavonac gizdavi,
Kojno verlo ljuto Prufa davi.

Tu je Laudon, tu ŝu drugi bili,
Priepievali, ŝftos' imali pili,
Svaki` cŝasak zapovid cŝekali,
Vech jeden put nebil docsekali.

Docsekaffe Pobre, i uftaffe,
I biŝe se, dokle ne ŝuftaffe
Brandiburi; pak kakon brez pare
Pobigoŝe priko jedne bare.

Siskovich ŝe tu cŝasno vladaffe,
A i Laudon mloge savladaffe:
Elle pervu falu zadobiffe
Daun, ŝfto isti Prufa pridobiffe.⁵²

O opsadi Olmouca pjevao je i hrvatski pjesnik Mateša Antun Kuhačević ne spominjući Šiškovića, ali zato kao hrvatskog vojskovođu u svojim odama predstavlja i opetovano slavi Laudona, i to zato što je Laudon veći dio svoje vojne karijere proveo u Hrvatskoj te je zapovijedao hrvatskim postrojbama na europskim bojištima.⁵³

u Dubrovniku nadpop, i mudroznanja naučitelj. Dio Pervi. Naipervo u Venecii kod Francessa Piterri; a sada u Pessti s – Drugim Pritiskopisom kod Francessa Antuna Eitzenbergera, 1762., (R IIE - 8° - 111), Zagreb. „Josip Pavišević“, pedagog, književnik, provincijal (Požega, 8. VIII. 1734. – Osijek, 24. XI. 1803), pisao je pod pseudonimom Ivan Zaničić iz Dubrovnika. Postao je 1750. član Bosne Srebrene, a prijelaz u novoosnovanu Provinciju Sv. Ivana Kapistranskog dočekaao je kao student bogoslovne škole u Budimu (1755. – 1757.). Svojim pak književnim djelima iz ratničke proze započeo je prvi među slavonskim književnicima pisati o temama koje ne slijede uobičajeni program katoličke književnosti u posttridentskom vremenu; vjerojatno ih je zato objavio pod pseudonimom. Franjo Emanuel HOŠKO, Pejo ČOŠKOVIĆ, Vicko KAPITANOVIĆ, *Hrvatski franjevački biografski leksikon*, Zagreb, 2010., 550 – 551.

⁵² J. PAVIŠEVIĆ, *Kratkopis poglavitii dogagjajah*, 261 – 262.

⁵³ „Vivat Laudon. Magna Laudon laus et gloria Croatiae“, M. MAGDIĆ, *Život i djela Senjanina Mateše Ant. pl. Kuhačevića*, 161. Grof Gideon Ernst von Loudon (Laudon, Laudohn) potječe iz stare škotske plemićke obitelji koja je nekoć doselila iz Normandije. Rođen je 1716. i s 15 godina pristupio kao kadet u rusku službu. Godine 1733. sudjelovao je u osvajanju Danziga, a od 1736. – 1739. u ratu protiv Turaka kada su osvojeni gradovi Azov, Očakov te Hotin (Choczim). Godine 1740. dolazi u Beč odakle preko nećaka nastoji ući u prusku službu. Međutim, kralj Fridrik II. odbija ga te se vraća u Beč gdje mu je princ Eugen obećao jednu satniju draguna. Na kraju postaje satnik novoutemeljene satnije u korpusu pandura Franje Trenka. Godine 1745. svjedok je u sudbenom procesu protiv Trenka u Beču. Nakon toga dobiva mjesto bojnika u Ličkoj graničarskoj pukovniji te kao protestant prelazi na katoličanstvo 1747. Na različitim graničnim postajama uvježbava ratno umijeće sve do izbijanja Sedmogodišnjeg rata 1756. Na čelu postrojbe od 500 Hrvata osvaja Tešen, a potom Hirschfeld. Više u: Frano STOJIC, *Vojno-strateška analiza rata protiv Turaka od 1787. do 1791. u spjehu Bazilija (Blaža) Bošnjaka* (doktorska disertacija), Fakultet hrvatskih studija, Zagreb, 2020., 275 – 276.

DALJNI USPON U VOJNOJ HIJERARHIJI

Šišković je već bio poznat u vojničkim krugovima gdje se razgovaralo o njegovoj vojničkoj karijeri i uspjesima koje je postizao na bojnopolju. Upravo su vojničke sposobnosti i umijeće zapovijedanja i vođenja vojnih operacija te učinkovita primjena taktike izvođenja na bojnopolju kojim je suvereno vladao Šišković bile prepoznate u najvišim vojnim i političkim krugovima Habsburške Monarhije. Za vrijeme dok su se izvodile manje vojne operacije 1761. godine, tzv. faza niti rata niti mira, nakon niza razgovora u Beču, Šišković je bio postavljen za načelnika vojske kojom je zapovijedao feldmaršal Daun.

Daun je bio posve siguran u svoj prijedlog i izbor, što je bilo vrlo znakovito s obzirom na dokazane ratne sposobnosti, izvrsnu koordinaciju i subordinaciju s nadređenima i podređenima u liniji zapovijedanja i izvrsne preporuke drugih vojskovođa kao što su npr. Laudon, Haddick, Lascy i Colloredo.

Godine 1763. Šišković je postao član Dvorskog ratnog vijeća, a na desetoj promociji održanoj 15. listopada 1765. godine Šišković je odlikovan Zapovjedničkim križem Reda Marije Terezije.⁵⁴ Nakon smrti podmaršala grofa Josepha Esterházyja u listopadu 1765., Josip barun Šišković naslijedio je zapovjedništvo nad 37. pješačkom pukovnijom.⁵⁵

U to vrijeme u Habsburškoj Monarhiji bilo je vrlo malo časnika koji su poput generala Šiškovića mogli jednakom lakoćom zapovijedati njemačkim, mađarskim, valonskim i talijanskim postrojbama.⁵⁶ Tomu je u mnogome pridonijelo njegovo izvrsno znanje jezika. Tako je tečno govorio i pisao i francuski, kao jezik vojne profesije i diplomacije, pa se može zaključiti kako je, osim što je bio profesionalni časnik, bio i poliglota, te je imao i zavidne intelektualne sposobnosti i golemu životnu energiju. Potvrda rečenog nalazi se i u memoarima valonskog princa de Ligneja koji se prisjeća kako se našao pod zapovjedništvom generala Šiškovića: „Na početku kampanje 1759. godine moja pukovnija inkorporirana je u brigadu s mađarskom, talijanskom i njemačkom pukovnijom te su ova četiri naroda često uvježbavana zajedno pod zapovjedništvom maršala Šiškovića na četiri različita jezika koje je on savršeno govorio.“⁵⁷

⁵⁴ Constantin WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich* OCR 35, Kaiserl.-koenigl. Hof- und Staatsdruckerei, 1877., 55.

⁵⁵ Gabriel ADRIÁNYI, Horst GLASSL, Ekkehard VÖLKL, *Ungarn-Jahrbuch : Zeitschrift für die Kunde Ungarns und verwandte Gebiete / Ungarisches Institut*. Band 22, Jahrgang 1995-1996, München, 1996., 61.

⁵⁶ C. DUFFY, *The Army of Maria Theresa*, 14 (valonski jezik jedan je od pet srodnih francuskih jezika op. a.).

⁵⁷ Charles Joseph princ de LIGNE, *Old French Court Memoirs the Prince de Ligne, his Memoirs, Letters, and Miscellaneous Papers*, Volume I, translated by Katherine Prescott Wormeley, Volume

Za odlikovanje Zapovjedničkim križem kao najvišim vojnim odličjem morali su postojati opravdani razlozi u smislu značajnijeg doprinosa interesima Habsburške Monarhije, ali prije svega morala je postojati zapovjednikova inicijativa koja bi dokazano dovela do izvanrednih ratnih učinaka. Šišković se svojim iskustvom hrabrog vojskovođe već dokazao, no sada je trebao djelovati i u vojno-političkoj areni. Prilika se ukazala već 10. travnja 1763. kada je u svom izvješću obavijestio vladaricu Mariju Tereziju da „barun Adolf Buccow nije postupio otvoreno i pošteno u organizaciji pogranične straže u Transilvaniji te je tako pobudio opće nepovjerenje u sebe.“⁵⁸

U podnesku baruna Josipa Šiškovića od 1. listopada 1763., kojim je izvijestio o razvoju događaja u svezi s ustrojstvom transilvanijske pogranične straže, piše sljedeće: „To je snažan dokaz koliko se malo može vjerovati tvrdnji Buccowa kad je počinio tolike nepravde. Svakim danom sve sam više protiv toga da slijedim njegov plan.“⁵⁹ Nakon ovako odlučnog izvješća uslijedila je dodjela spomenutog Zapovjedničkog križa što je *de facto* značilo da je povjerenje bečkog dvora prema barunu Šiškoviću dotaknulo gornju granicu. Tako mu je povjereno da riješi situaciju sa Sekeljima koji su izbjegavali novačenje na transilvanijskoj granici.⁶⁰ Pošto Buccow nije mogao provesti zapovijed, carica je imenovala Josipa Šiškovića (sada već general-pukovnika) da razriješi situaciju s nepokornim Sekeljima.

VI, New York, 1899., 93. Feldmaršal princ de Ligne (1735. – 1814.) vitez je Reda zlatnog runa, nositelj Zapovjedničkog križa Reda Marije Terezije i vlasnik pješačke pukovnije br. 30. Pripadao je najutjecajnijem belgijskom plemstvu jer su mu i otac i djed bili habsburški feldmaršali. Car Josip II. poslao ga je 1787. u diplomatsku službu na dvor ruske carice Katarine II. gdje ju je pratio na njezinu putovanju u Herson (Cherson). U sklopu savezničkih ratnih planova 1788. Karl Franz Joseph de Ligne pratio je ruskog kneza Potemkina i rusku vojsku prije i nakon osvajanja Očakova u prosincu 1788. Više u: F. STOJČIĆ, *Vojno-strateška analiza rata protiv Turaka od 1787. do 1791. u spjevu Bazilija (Blaža) Bošnjaka*, 75.

⁵⁸ *Tanulmányok / Ember Győző: Báró Buccow Erdélyben és az osztrák államtanács (1761–1764)* 577/IV 601 [...] b, citirano kao arhivski izvor, broj sveska: 1190/63, 2021., digitalno izdanje, posjećeno 27. 11. 2021. https://adt.arcanum.com/hu/view/Szazadok_1988/?query=siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=630&layout=s,

⁵⁹ *Tanulmányok / Ember Győző: Báró Buccow Erdélyben és az osztrák államtanács (1761–1764)*, citirano kao arhivski izvor, broj sveska: 2984/63, 2021., digitalno izdanje, posjećeno 27. 11. 2021. https://adt.arcanum.com/hu/view/Szazadok_1988/?query=siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=630&layout=s,

⁶⁰ *Tanulmányok / Ember Győző: Báró Buccow Erdélyben és az osztrák államtanács (1761–1764)*, citirano kao arhivski izvor, broj sveska: 850/63, 2021., digitalno izdanje, „Das ist ein wichtige und zugleich traurige Description. Ich glaube das man sie gleich Syscovich nachschicken solle. Und wäre nur uns einzurathen was mit diesem Man zu thun. Der doch wieder alle Ordnung ein Depudirter ist.“ https://adt.arcanum.com/hu/view/Szazadok_1988/?query=siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=630&layout=s, posjećeno 27. 11. 2021.

ŠIŠKOVIĆEVA MISIJA U TRANSILVANIJI

Kada je Transilvanija 1690-ih (kao i Slavonija) postala sastavni dio Habsburške Monarhije, središnja vlast počela je ograničavati tradicionalne slobode Sekelja. Pošto je Moldavija ostala u osmanskim rukama, stotine sekeljskih sela bilo je integrirano u Vojnu granicu za potrebe granične straže. Međutim, Sekelji su odbijali novačenje zahtijevajući između ostalog da imaju zapovjednike iz svojih redova te nisu željeli služiti izvan svoga teritorija.

Šiškovićeva misija discipliniranja Sekelja bila je od ključne važnosti za njegov daljnji uspon u karijeri. Najprije je prestao udovoljavati zahtjevima Sekelja, a zatim se okrenuo represivnijim mjerama, da bi na kraju sve završilo pokoljem 200 Sekelja. Točno 200 Sekelja je i pokopano u zajedničku grobnicu nad kojom je kasnije podignut spomenik, no autor dr. Lajos Szádeczky Kardoss, koji je od 1905. do 1908. istraživao okolnosti događaja, navodi 88 mrtvih, 59 ranjenih te 30 nestalih. U njegovoj knjizi naslova *A székely határőrség szervezése, 1762-64-ben* (Organizacija sekeljske graničarske straže 1762.-64.),⁶¹ posebno je istaknuto da je koristio arhivsko gradivo nastalo u razdoblju od 1761. do 1790. Barun Šišković jedan je od glavnih protagonista u toj opsežnoj knjizi. Sekeljskom tragedijom bavio se i Ember Győző koji navodi da su u prvim danima siječnja 1764. ljudi koji su, zbog izbjegavanja novačenja, već bili protjerani u planine došli u Mádéfalvu kako bi razgovarali o rješenju problema. Šišković je saznao za okupljanje te je 7. siječnja u ranu zoru pješastvom, husarima i topništvom opkolio Mádéfalvu. Carskoj vojsci naredio je napad na Sekelje koji su još spavali.⁶²

Također, i Ildikó Márton citirajući arhivska izvješća piše da se konjaništvo probijalo kroz mnoštvo žena i djece te da je na ulicama pokrivenim snijegom ostalo više od dvjesto mrtvih. Nadalje, navodi da je gotovo jednak broj nestao pod ledom Olta jer su preko zaleđene rijeke htjeli pobjeći do obližnje šume.⁶³

⁶¹ Lajos SZÁDECZKY KARDOSS, *A székely határőrség szervezése, 1762-64-ben, Okíráttárral (1761-1790)*, (Organizacija sekeljske graničarske straže od 1762. do 1764., s arhivom od 1761. do 1790.), Budapest, 1908., digitalno izdanje, <https://archive.org/details/aszkelyhatrrsgs00kardgoog/page/92/mode/2up?q=romer&view=theater>, posjećeno 11. 6. 2022.

⁶² Ember GYŐZŐ, *Báró Buccow Erdélyben és az osztrák államtanács (1761–1764)*, citirano kao arhivski izvor, broj sveska: 850/63.

⁶³ Ildikó MÁRTON, *A bukovinai székelyek története* (Povijest Bukovinskih Sekelja), 2021, digitalno izdanje, https://adt.arcanum.com/hu/view/IntezetiSzemle_2001_12/?query=siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=138&layout=s, posjećeno 27. 11. 2021.

⁶⁴ Albert ERNŐ, *Háromszék*, 2014. január (26. évfolyam, 7084-7107. szám)2014-01-04 / 7084. Szám., https://adt.arcanum.com/hu/view/HaromszekMegyeiTukor_2014_01/?pg=8&layout=s, posjećeno 27. 11. 2021. Albert Ernő (1932. – 2022.) bio je mađarski kulturni povjesničar, direktor škole, izdavač, etnograf, sakupljač sekeljskih narodnih pjesama i baštine. Više: Albert Ernő's 90th birthday, digitalno izdanje, <https://www.3szek.ro/load/cikk/146940/albert-erno-90-szuletesnapjara-koszonto>, posjećeno 22. 6. 2022.

Na događaj je 2014. podsjetio i mađarski kulturni povjesničar Albert Ernő u novinama okruga *Háromszék* pod naslovom: „250 godina od krvoprolića u Madéfalvi“, govoreći kako se rana osjeća 250 godina.⁶⁴ Točan broj mrtvih i ranjenih ostao je tajna sve do danas. Prvi službeni dokument izradila je carska vojska, a potom ga je Šišković poslao na sud. Napisao je: 88 mrtvih i 59 ranjenih.⁶⁵

Opravdavajuću izjavu iz vremena krvoprolića u Madéfalvi dao je pukovnik Caratto koji je izravno zapovijedao na mjestu događaja: „Pucano je na nas s prozora kuća pa smo bili prisiljeni upotrijebiti silu i oružje te zapaliti kuće u trećini sela.“⁶⁶ Šišković je izvijestio bečki dvor da se gomila od oko 2000 ljudi, od kojih je više od pola bilo naoružano, spremala napasti njegov Odbor, te da su Sekelji počeli pucati na vojnike, pa je njegov zapovjednik pukovnik Caratto bio „prisiljen spaliti gotovo polovicu sela“.⁶⁷

USPON DO STATUSA PRAVOG ČLANA TAJNOG VIJEĆA

Nakon što je 1767. imenovan topničkim generalom, Šišković je postao vrlo ozbiljan kandidat za odgovorne dužnosti u Habsburškoj Monarhiji. S obzirom na to da se već istakao kao „vojni taktičar“ za područja na nemirnim habsburškim vojnim granicama, Šišković je 1767. godine imenovan glavnim vojnim zapovjednikom u Galiciji i Lodomeriji.⁶⁸ Kako na sekeljskoj granici više nije bilo problema jer je pogranično područje bilo organizirano s uspostavljenim graničarskim stražama, to je bio znak da tu više nema posla za generala Šiškovića. Kad je iduće godine od generala topništva Becka preuzeo glavnu inspekciju hrvatske granice, Šišković nije stanovao u Karlovcu kao njegov prethodnik, nego je kao član Dvorskog ratnog vijeća djelovao u Beču. Na taj je način ovo vijeće i

⁶⁵ Radi se o prilogu Šiškovićeva izvješća od 14. siječnja 1764. za predsjednika Dvorskog ratnog vijeća grofa Dauna: „Službeni zapisi o Sekeljima koji su usmrćeni, ranjeni i nestali tijekom krvoprolića u Madéfalvi.“ Prilog je sastavio satnik Römer raščlanjujući gubitke po selima u četiri kategorije: usmrćeni: 88, ranjeni: 59, još uvijek izgubljeni: 6 i nestali na nepoznat način: 24. Ukupno: 177 osoba. Više u: Lajos SZÁDECZKY KARDOSS, *A székelly határöröség szervezése, 1762-64-ben, Okíráttárral (1761-1790)*, (Organizacija sekeljske graničarske straže od 1762. do 1764., s arhivom od 1761. do 1790.), Budapest, 1908., 544, digitalno izd., <https://archive.org/details/aszekelyhatrrsgs00kardgoog/page/92/mode/2up?q=romer&view=theater>, posjećeno 11. 6. 2022.

⁶⁶ A. ERNŐ, *Háromszék*.

⁶⁷ A. ERNŐ, *Háromszék*.

⁶⁸ *Hof- und Staats-Schematismus der röm. kaiserl. auch kaiserl.-königl. und erzherzoglichen Haupt- und Residenz-Stadt Wien: derer daselbst befindlichen höchsten und hohen unmittelbaren Hofstellen, Chargen und Würden, niederen Kollegien Instanzen und Expeditionen*, ...Wien, 1776., 126, 2021., digitalno izdanje, https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/hof_staats_schematismus_wien1776, posjećeno 17. 12. 2021.

utemeljilo poseban „Odjel za granična pitanja“.⁶⁹ Dakle, Šišković je bio zaslužan za operacionalizaciju centralizacije svih poslova vezanih za situacije i probleme u pograničnim područjima Habsburške Monarhije.

Dana 18. siječnja 1770. godine odlukom Dvorskog ratnog vijeća general topništva barun Šišković preuzeo je od maršala grofa Colloreda glavnu inspekciju njemačkog i mađarskog pješništva u Mađarskoj i Transilvaniji, kao i u transilvanijskoj graničnoj pukovniji, a nedugo zatim i u banatskoj, njemačkoj i transilvanijskoj graničnoj miliciji.⁷⁰

Iz ovog imenovanja može se nedvosmisleno ustvrditi kako je zbog dokazane odanosti i djelotvornosti Šišković dosegao sam vrh povjerenja bečkog dvora. Kao drugi čovjek Dvorskog ratnog vijeća i vrhovni inspektor, Šišković je bio u pratnji cara Josipa II. prigodom njegova drugog dolaska u Osijek 30. travnja 1770. kada su u sklopu priprema za turski rat obnovljene tvrđave u Osijeku, Petrovaradinu i Novoj Gradišci.⁷¹

S obzirom na dokazane vojne sposobnosti, lojalnost, odvažnost i hrabrost, general Šišković je prema već utvrđenoj praksi nakon podnesene zamolbe dobio preporuke i bio predložen za imenovanje u Tajno vijeće Dvorskog ratnog vijeća. U bečkom Državnom arhivu nalazi se i njegovo pismo sa zamolbom koju je uputio koregentu Marije Terezije, Josipu II., za imenovanje u Tajno vijeće (vidjeti Prilog 1.).⁷²

Prijevod Šiškovićeve zamolbe na hrvatski:

Najsvjetliji, najsilniji, najmoćniji rimski care, kralju Njemačke, Jeruzalema itd. itd. Premilostivi care, kralju i gospodine gospodine!

Vaše Veličanstvo, ne mogu izbjeći, a da najponiznije ne predočim [dvojbu – nap. prev.] kojom se titulom trebam koristiti kao dvorski ratni savjetnik te general topništva kod raznih okupljanja. Budući da general topništva mora ići nakon svih tajnih savjetnika, tako sam se to više odvažio najmilostivije zamoliti Vaše Veličanstvo za čast pravog tajnog savjetnika Vašeg Veličanstva (a ako je isto moguće s najmilostivijim sniženjem pristojbi koje pritom proizlaze) što su pritom moje namjere usmjerene samo na veće unapređenje Previšnje službe.

⁶⁹ Alphons von WREDE, Freiherr, *Geschichte der K. und K. Wehrmacht*, Band 5, Wien, 1903., 228.

⁷⁰ Edmund FINKE, *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37 Erzherzog Joseph. I.* Band, Wien, 1896., 221.

⁷¹ Stjepan SRŠEN, *Osječki ljetopisi 1686. – 1945.*, Osijek, 1993., 62.

⁷² *Verleihung des Geheimen Ratstitels an Siskovics, Freiherr Joseph 22. 12. 1770.* Staatsarchiv, Wien, Kutija: Geheime Räte, 6., S – T – U, Omot spisa: R. Kzlei, Geheime Räte, I Dekrete, Lit. S (1769 – 1805).

Zamirem u najdubljoj poniznosti Vašem Veličanstvu

Najponizniji, najvjerniji, najpokorniji

Josip barun Šišković.⁷³

Na temelju Šiškovićeve zamolbe neimenovani carski pobočnik napisao je preporuke na tri stranice (vidjeti Prilog 2.).

Prijevod preporuke na hrvatski:

Najveličanstveniji prijepis dekreta

Kojim se milostivo obavještava generala topništva i zapovjednika vojnoga Reda Marije Terezije Josipa baruna Šiškovića:

Njegovo je Veličanstvo najmilostivije uzelo u obzir da je barun tijekom trideset i dvije godine vršio mnoge iznimne službe u ratnim i mirnodopskim vremenima kako u vojnim tako i u državnim poslovima.

Opće je poznato kakva je lijepa djela (čije bi dugo prepričavanje ovdje bilo preopširno) isti učinio u posljednjem ratu na svoju vječnu posmrtnu slavu i koliko su njegovo veliko ratno iskustvo, i s njim povezan razbor, oprez i hrabrost, pridonijeli tako sretnom uspjehu oslobođanja iz opsade utvrde Olomouc radi čega mu je pripala čast vojnoga Reda Marije Terezije.

Osim najvjernije revnosti u službi, ništa manje sposobnosti pokazalo se u važnim državnim poslovima koji su bili na njemu. Nakon što je Njegovo Carsko kraljevsko Apostolsko Veličanstvo gospodinu generalu topništva, gospodinu Josipu barunu Šiškoviću blagoizvoljelo dati vidljiv znak svojeg milostivog zadovoljstva sa svim gore rečenim tako što je Previšnji istoga baruna najmilostivije, na vlastiti najviši poticaj, prihvatio i primio za svojeg pravog tajnog savjetnika, na svim mjestima će ga trebati smatrati i poštivati kao njegova pravog tajnog savjetnika. Prema tome, treba uživati i služiti se sa svim – tom vrlo uglednom visokom položaju pripadajućim – častima, prednostima, slobodama, sudovanjem i sudbenostima, koje će gospodinu generalu topništva biti zajamčene, kao ugodnom viješću, ovim dvorskim dekretom. Ostalo itd.

22. prosinca 1770.⁷⁴

Kao što je rečeno i citirano, 1979. godine mađarski autor János Buzási istražio je arhivske spise Tajnog vijeća Državnog arhiva u Beču te je kao nadnevak odobrenja za Šiškovićevo imenovanje u Tajno vijeće upisan 28. prosinca 1770.

⁷³ Prijepis s njemačkog pisma: Frano Stojić, prijevod na hrvatski: Kristina Milković.

⁷⁴ Prijepis: Frano Stojić, prijevod: Kristina Milković.

Međutim, pet godina kasnije, prigodom posjeta Osijeku Šišković zabilježen je i u statusu potpredsjednika Dvorskog ratnog vijeća.⁷⁵ Isto tako zanimljiv je njegov status pet godina ranije jer mu ispod službene slike stoji: „Dvorsko ratno vijeće, predsjednik“ (Hofkriegsrat, Präſident. † 1765.) (vidjeti Prilog 3.).

U RATU ZA BAVARSKO NASLIJEĐE

Rat za bavarsko nasljeđe (1778. – 1779.) u historiografiji se smatra kao posljednji europski kabinetski rat tijekom kojeg sukobljene strane manevriraju na distanci dok istodobno diplomatski predstavnici putuju između glavnih gradova nudeći rješenja.⁷⁶

Za vrijeme rata za bavarsko nasljeđe grof Šišković zapovijedao je u Moravskoj pod vrhovnim zapovjedništvom vojvode Alberta von Sachsena i feldmaršala Andreasa von Haddicka.⁷⁷ Šiškoviću je kao grofu u rujnu 1775. bilo dodijeljeno mjesto glavnog zapovjednika u Galiciji i Lodomeriji, no 30. travnja 1779. premješten je u Prag kao zapovjedni general u Češkoj.⁷⁸ Grof Šišković i vojvoda Albert raspolagali su s 40 000 vojnika u Moravskoj; car Josip II., Haddick, Lascy i Laudon sa 120 000 u Šleskoj; Maximilian i Nádasdi s 86 000 u Češkoj, a osim toga jedan korpus od 20 000 Hrvata pokrivao je liniju od Krakova do Teschena zajedno s postojećim korpusom u Galiciji.⁷⁹ Ovo kratkotrajno zapovijedanje Šiškoviću nije donijelo nikakav ozbiljniji ratni angažman, a sam se rat može

⁷⁵ „Osječki ljetopis bilježi dolazak i nastanjenje potpredsjednika Dvorskog ratnog vijeća kneza Šiškovića u Šandorovoj kući u Gornjem gradu 25. kolovoza 1775. kada su ga posjetili gvardijan i profesor te razgovarali na latinskom i njemačkom jeziku. Kasnije su došli i Janković, županijski bilježnik, Sutlić, blagajnik i Delimanić, županijski sudac.“ Stjepan SRŠEN, *Osječki ljetopisi 1686. – 1945.*, Osijek, 1993., 76.

⁷⁶ Wedenkind u svojoj kronologiji događaja (od 1740. do 1815.) vezanih za ovaj rat bilježi sljedeće: (1) Austrijske postrojbe 2. siječnja 1778. zauzimaju Donji Bajern i nakon toga Oberpfalz, (2) dana 3. siječnja 1778. održana je skupština predstavnika Austrije i Pfalza o pravu nasljeđivanja, (3) Pruski manifest od 3. srpnja 1778. u svezi austrijskih presizanja na Bajern nakon kojeg su Prusi upali u Češku i uspostavili tabor kod Nachoda, (4) Austrijsko-pruska mirovna konferencija u Braunau 13. kolovoza 1778., (5) povlačenje princa Heinricha iz Češke 13. rujna 1778., (6) bitka kod Habelschwerda 18. siječnja 1779. između generala Wurmsera i Hessen Philipsthal, (7) bombardiranje Neustadta u Gornjoj Šleskoj koje je 28. veljače 1779. vodio general Wallis i (8) Mir u Tešenu sklopljen 13. svibnja 1779. Anton Christian WEDENKIND, *Chronologisches Handbuch der neuern Geschichte (1740 bis 1815)*, Erster Theil, von Friedrich's II. Regierungsantritt bis zum Pressburger Frieden. (1740 bis 1805) Vierte Ausgabe, Luneberg, 1815., 66 – 70.

⁷⁷ Friedrich Johann SEYFART, *Unpartheyische Geschichte des bayerischen Erbfolgekriegs*, Leipzig, 1780., 133.

⁷⁸ Edmund FINKE, *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37*, 257.

⁷⁹ Karl RADDA, *Der bairische Erbfolgekrieg und der Friede zu Teschen*, Teschen & Leipzig, 1879., 24.

okarakterizirati kao *rat odmjeravanja snaga*. Unatoč činjenici da su Prusi i Austrijanci mobilizirali dvostruko više snaga nego u Sedmogodišnjem ratu, oružanih sukoba gotovo da i nije bilo.

Grof Josip Šišković više je puta tijekom 1783. godine iz Praga bio pozivan u Beč u svezi vojno-strateških priprema za očekivani protuturski rat (1787. – 1791.).⁸⁰ Također je bio u pratnji cara Josipa II. prigodom njegova obilaska ratne aktive u Banatu i Transilvaniji. Josip II. često je putovao i „volio je sa sobom povesti generala *Siskovitza* i maršala *de Nostitza*“.⁸¹ Da je to točno potvrđuje i sačuvani carev dnevnik u kojemu on opisuje posjet Rijeci.⁸²

Nakon smrti grofa Šiškovića, mađarska 37. pješačka pukovnija dodijeljena je novom vlasniku, podmaršalu Josipu barunu de Vinsu,⁸³ zapovjedniku hrvatskog korpusa u protuosmanskom ratu koji je poznat po oslobađanju Cetingrada (njem. Czettin, Zettin) od Turaka 20. srpnja 1790. godine.

⁸⁰ *Bayreuther Zeitung*, Num. 3, Dienstags, den 6 Januar, „Prag, vom 29 Dec.“ 1784., 17 – 18, 2021, digitalno izdanje, <https://www.bavarikon.de/object/bav:BSB-MDZ-0000BSB10505359?p=21&cq=Siskovics&lang=de>, posjećeno 16. 12. 2021.

⁸¹ Derek BEALES, *Joseph II: In the Shadow of Maria Theresa, 1741-1780*, Volume 1, Cambridge, 1987., 318. Friedrich Moritz grof von Nostitz-Rieneck (1728. – 1796.) bio je general carske vojske i stric Ivana Nepomuka. Priključio se carskoj vojsci tijekom Rata za austrijsko naslijeđe (1740. – 1748.), a tijekom Sedmogodišnjeg rata 1759. promaknut je u brigadira. General-bojnik postaje 1766., a već 1771. podmaršal. Godine 1785. promaknut je u generala konjaništva, a 1796. postaje feldmaršal. Grof Nostitz bio je predsjednik Dvorskog ratnog vijeća u godini svoje smrti, a prethodno pravi tajni savjetnik. Nekoliko njegove braće i stričeva također su služili na najvišim dužnostima u Habsburškoj Monarhiji. Godine 1790. odlikovan je Redom zlatnog runa. Više u: Constant WURZBACH, *Nostitz-Reineck, Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*, vol. 20, Wien, 1856. – 1891., 393 – 399.

⁸² „Dana 13. svibnja 1775. zabilježio je posjet tvornici šećera, tvornici sapuna i koža barona Marottija, promatranje falkone koja otplovljava prema Trstu, šetnju Fiumarom i druženje s generalom Šiškovićem.“ Željko BISTROVIĆ, *Riječki pabirci XI. – Čaša zbog koje je osnovan riječki muzej i Puževi iz Lombardije, Portal Primorski Hrvat*, 2. lipnja, 2020., 2022., digitalno izdanje, <http://www.primorskihrvat.hr/bastina/povijest/rijecki-pabirci-xi-casa-zbog-koje-je-osnovan-rijecki-muzej-i-puzevi-iz-lombardije/>, posjećeno 2. 1. 2022. Radilo se o obilasku hrvatske vojne granice i Hrvatskog primorja, a carevi suputnici bili su general Josip Šišković kao inspektor Vojne granice i podmaršal Josip Maksimilian Tillier (1728. – 1788.). Ivan ERCEG, *Dnevnik Josipa II o prilikama u Hrvatskoj i na jadranskoj obali god. 1775. (uz zapažanja Josipova)*, *Starine JAZU*, sv. 53., Zagreb, 1966., 223 – 262 („Marchroute durch Kroatien und das Littorale anno 1775. den 18. April von Wienn über Oedenburg, Steinamanger, Canisa 19. April Bellovar 20. April Rastrag 21. April Ivanicz 22. April Agram 22. April Sissek 24. April Dubicza 25. April Dwor 26. April Glina 27. April Carlstadt 28. April Rast 29. April Rast 30. April Klokoč 1. May Szluin 2. May Modrusch 3. May über grosse Capella nach Otochaz 4. May Koreniza 5. May Udbina 6. May Velika Popina 7. May Zermania 8. May Grachaz 9. May Gospich 10. May Carlobago 11. May Zengg 12. May Novi 13. May Fiume 14. May Rast den 15. May Triest ...“)

⁸³ Gabriel ADRIÁNYI, Horst GLASSL, Ekkehard VÖLKL, *Ungarn-Jahrbuch : Zeitschrift für die Kunde Ungarns und verwandte Gebiete / Ungarisches Institut*. Band 22, München, 1996., 63.

ŠIŠKOVIĆEV RUKOPIS O VOJNOJ TAKTICI

Krajem 1999. godine londonska izdavačka kuća *Hünersdorff Rare Books ABA ILAB* stavila je na prodaju Šiškovićev rukopis o vojnoj taktici napisan na 84 stranice, dimenzija papira 320 x 204 mm. Šišković je djelo napisao prije same smrti u Pragu 1782. / 1783., a izvorni naslov glasi: „Grundsatz Zu Erhaltung einer graden Linie bey denen in Front Marche vormarschirenden Officirs“ (Načela održavanja ravne linije u kojoj časnici napreduju u frontalnom maršu). Uvod je napisan kaligrafijskim rukopisom na četiri stranice na francuskom jeziku s potpisom autora na kraju. Glavni tekst napisan je na njemačkom jeziku te je poredan u stupcima na polovici svake stranice. Dvije skice vojne taktike nalaze se na velikim praznim marginama, a također i neke bilješke. Listovi su s okomitim oznakama za presavijanje na sredini stranica, a sadržaj teksta na poledini prednjeg praznog lista glasi: „Grundsätze Ueber die Richtung mit mehreren Batallions von dem F[eld]z[eug]m[ei]ster Grafen von Siskowitz 1782“ (Načela usmjeravanja više bojni, od maršala topništva grofa Šiškovića 1782).⁸⁴ Ovaj dotad neobjavljeni rukopis traktat je iz 18. stoljeća o linearnoj taktici i funkcijama. U njemu Šišković tumači kako časnici i dočasnici, kada napreduju u sastavu jačine jedne bojne, održavaju ravnu liniju koja se sastoji od nekoliko redova. Prusi su u većini svojih bitaka uglavnom koristili kosi redosljed. Svoje zapise autor je temeljio na iskustvima tijekom sudjelovanja u Sedmogodišnjem ratu (1756. – 1763.) kada je prusko pješaštvo napredovalo u tri linije bojni s troredom vojnika. Kretanje u ovoj formaciji bilo je vrlo sporo i vjerojatno je dolazilo do prekida kohezije ako bojna nije bila dobro uvježbana.

U Šiškovićevu rukopisu detaljno su opisani različiti manevri koji su korišteni za usmjeravanje kolona tijekom marševa, držanje odgovarajuće udaljenosti i okretanje u pravom trenutku. Od ukupno dva ilustrirana prikaza jedan je na pola stranice, drugi je manji, a na velikim praznim marginama navedeno je 15 komentara.⁸⁵ Ovaj rukopis Šišković je, kako se saznaje iz uvodnog pisma na francuskom jeziku, dostavio na uvid neimenovanoj nadređenoj osobi u Beču. Taj izvadak od četiri stranice datiran je s 12. veljače 1783. te je potpisan s *C[om]te. Siskovics* i prethodi rukopisu na njemačkom jeziku. Pismo se poziva na carsku naredbu Josipa II. da se zastavnici i kolone nekoliko postrojba jačine bojne pri

⁸⁴ Josef (József), SISKOWITZ (ŠIŠKOVICS) von, Count. (1719-1783) *Unpublished author's manuscript on linear tactics & function*. Bound with an autograph letter signed and dated by the author, Pragæ, 1782-83, 1783., 2021., digitalno izdanje, <https://www.zvab.com/manuskripte-papierantiquitaeten/Grundsatz-Erhaltung-graden-Linie-bey-denen/19773826828/bd#&gid=1&pid=5>, posjećeno 28. 11. 2021.

⁸⁵ J. SISKOWITZ, *Unpublished author's manuscript on linear tactics & function*.

marširanju poravnavaju prije nego što krenu na neprijatelja. Šišković navodi kako smatra nužnim opisati svoju vlastitu metodu te da mu nije teško predati ju primatelju, kao starom prijatelju, ako ju želi iskoristiti. No ipak naglašava kako njegov sustav treba pažljivo proučiti prije nego što se provede u praksu. Šišković inzistira da relevantne manevre moraju izvoditi časnici i dočasnici koji se trebaju propisno uvježbati prije primjene. Isto tako on naglašava kako nije dovoljno oslanjati se samo na čitanje njegovih uputa. Priređivač rukopisa na kraju navodi kako je Šišković umro 18. prosinca 1783. godine.⁸⁶ Ovo je već treća inačica uz postojeće dvije koje kao nadnevak njegove smrti navode 4. veljače 1783. ili 28. prosinca 1783. Točan nadnevak Šiškovićeve smrti ipak je 28. prosinca 1783. godine.⁸⁷

VOJNA OBUKA U ŠIŠKOVIĆEVO DOBA

Vrlo je važno primijetiti Šiškovićev promišljen pristup vojnom uvježbavanju koji se danas javlja i prepoznaje pod općim terminom „Obuka obučavatelja“ (engl. *Train the Trainers*). Taj termin podrazumijeva pouzdano i sigurno prenošenje obučnih aktivnosti na druge s povratnim mehanizmom provjere učinkovitosti i međusobnog razumijevanja.

S obzirom na duboko usađenu centraliziranu strukturu obuke, habsburška vojska nije baš dopuštala slobodnu intelektualnu vojnu misao u 18. stoljeću. Broj pismenih ljudi bio je ograničen, a o vojnim pitanjima malo se znalo izvan vojnih krugova. Časnici koji su željeli unaprijediti sustav svojim iskustvom i intelektualnim radom morali su pisati Dvorskom ratnom vijeću ili monarhu. Ako bi se i pojavilo neko izvanrežimsko djelo, ono je bilo anonimno kao što je to naveo Manfred Rauchensteiner na primjeru djela koje se pojavilo u Beču 1777. godine: *Die Kriegsschule oder die Theorie eines jungen Kriegsmannes in allen militärischen Unternehmungen aus* (Ratna škola ili teorija mladog ratnika u svim vojnim pothvatima) i u kojem se tvrdilo kako je to: *aus den berühmtesten Kriegsbüchern gezogen und zusammengesetzt von einem kaiser-königlichen Hauptmann der Infanterie* (izvukao iz najpoznatijih ratnih knjiga i sastavio

⁸⁶ SISKOWITZ (SISKOVICS) [Josef (József) von] Count. (1719-1783) *Unpublished author's manuscript on linear tactics & function*. Bound with an autograph letter signed and dated by the author, Prague 1782-83, 1783., 2021., digitalno izdanje, <https://www.zvab.com/manuskripte-papierantiquitaeten/Grundsatz-Erhaltung-graden-Linie-bey-denen/19773826828/bd#&gid=1&pid=5>, posjećeno 28. 11. 2021.

⁸⁷ *Bayreuther Zeitung*, Num. 3, Dienstags, den 6 Januar., „Prag, vom 29 Dec.“ 1784., 17 – 18, 2021., digitalno izdanje, <https://www.bavarikon.de/object/bav:BSB-MDZ-00000BSB10505359?p=21&cq=Siskovics&lang=de>, posjećeno 16. 12. 2021.

jedan carsko-kraljevski satnik pješaštva). Djelo je u stvari napisao grof Philipp Georg von Browne (1727. – 1803.).⁸⁸ Rauchensteiner, osim izbjegavanja tekućih vojnih pitanja i novih ideja, navodi i mnogo važniji razlog nedostatka publikacija habsburških časnika o vojnim temama, a to je stav vrhovnog zapovjedništva prema kojemu nepodržavanje publiciranja vojnih tema zapravo obeshrabruje svaki oblik predstavljanja možebitnih tajnih vojnih znanja široj javnosti, a time neizravno i neprijatelju.⁸⁹ U kasnijem razdoblju Josip II. poticao je časnike da svoja znanja „pretoče“ u tekst koji bi služio za obuku vojnika.

CEREMONIJA POSMRTNOG ISPRAĆAJA GROFA ŠIŠKOVIĆA

Bayreuther Zeitung, broj 3 od dana 6. siječnja 1784., na početku novinskog članka piše:

„Jučer smo pretrpjeli veliki gubitak jer je umro naš slavni zapovjedni general, Njegova Ekselencija, gospodin, general-maršal topništva, grof *von Šišković*. Njegove zasluge za državu tako su velike, kao i njegove izvanredno visoke karakteristike kao generala, da povlače za sobom sveopće žaljenje i našem voljenom Josipu, kojemu je dato tako veliko povjerenje, ovaj smrtni slučaj se približio. Njegova duša preminula je jučer od živčane groznice između tri i četiri sata ujutro u 65. godini, a njegovo tijelo je u pratnji velike pogrebne povorke uz vojne počasti 31. ovoga mjeseca u devet sati ujutro pokopano na Hradšinu, u Metropolitanskoj crkvi sv. Vida.“⁹⁰

Novinski izvjestitelj navodi glavne činjenice iz Šiškovićeve izvanredno uspješne karijere ističući i vojne vrednote koje su ga krasile.⁹¹ Zbog važnosti i

⁸⁸ Philipp Georg von BROWNE, *Die Kriegsschule oder die Theorie eines jungen Kriegsmannes in allen militärischen Unternehmungen* aus den berühmtesten Kriegsbüchern gezogen und zusammengesetzt von einem kaiserlich-königlichen Hauptmann der Infanterie, Vienna, 1777. Citirano u: Tobias ROEDER, „Professionalism and Training of Army Officers in Britain and the Habsburg Monarchy, 1740–90, *MCU Journal*, Quantico, VA, USA., Vol. 9, No. 1., 2018., 85 – 86, digitalno izdanje, [https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/279530/Roeder_Professionalism%20and%20Training%20of%20Army%20Officers_MCUJ_Spring2018_9%20\(1\).pdf?sequence=3](https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/279530/Roeder_Professionalism%20and%20Training%20of%20Army%20Officers_MCUJ_Spring2018_9%20(1).pdf?sequence=3), posjećeno 16. 6. 2022.

⁸⁹ Manfred RAUCHENSTEINER, The Development of War Theories in Austria at the End of the Eighteenth Century, in: *East Central European Society and War in the Prerevolutionary Eighteenth Century*, New York, 1982., 75 – 82.

⁹⁰ *Bayreuther Zeitung*, Num. 3, Dienstags, den 6 Januar., „Prag, vom 29 Dec.“ 1784., 17 – 18, 2021, digitalno izdanje, <https://www.bavarikon.de/object/bav:BSB-MDZ-0000BSB10505359?p=21&cq=Siskovics&lang=de>, posjećeno 16. 12. 2021.

⁹¹ „Od prvog časničkog čina uzdigao se ovaj slavni general do najvišeg generala topništva Austrijske Monarhije, uzletio je kroz revnost, uviđavnost i hrabrost, a zasigurno bi se uskoro uspeo i na feldmaršalsku čast. Naš najslavniji monarh imenovao ga je zapovjednikom vojnog reda Marije

preciznosti protokolarnе ceremonije pokopa ovdje se donosi originalno novinsko izvješće iz toga vremena:

„Prateća povorka je manjim dijelom došla do njegova groba i (djelujući ekspresivno) njegova sjena bila je zadovoljena počasnim pucnjima hrabrih austrijskih grenadira koji su mu oduvijek bili najdraži. Povorka se kretala ovim redom: 1) Pukovnik *von Meszaros* u ime *Wurmser* husara, s dva eskadrona; zatim su slijedila: 2) Tri 6-funtna topa. 3) General-podmaršal grof *Clairfeyt*; na mjestu jednog general-maršala topništva. 4) General-načelnik ratnog stožera grof *Brechainville* kao brigadir. 5) Jedna bojna grenadira *Schwarzbach*. 6) Tri 6-funtna topa. 7) Jedna ratna bojna pukovnije *Michela Wallisa*. 8) Dva konja koja su vodili konjanici i još druga dva s vučom, sva 4 u crnom pokrivalu. 9) Otpremna služba i kućni prijatelji preminulog gospodina generala-maršala topništva. 10) Svećenstvo. 11) Kola s mrtvim tijelom koja je pratilo 12 natporučnika zaduženih za nošenje kovčega. Osim njih tu je bilo i 12 grenadira na zapovijed spremnih dok su časnici držali platno kojim je mrtvo tijelo bilo prekriveno. Tu su bila i 24 grenadira-desetnika koji su s bakljama pratili tijelo te, isto kao i 12 nosača, imali jedan cvijet pod rukom. Napokon, na kraju povorke slijedili su: jedan časnik i jedan desetnik te 24 grenadira s oružjem koji su na obje strane bili jednako podijeljeni. 12) Skladan konjanik u pratnji neposredno iza mrtvog tijela. 13) Zapovjedništvo (Generalat) i tamošnja konjica. 14) Stožerni časnici. 15) Viši službenici ratne kancelarije. 16) Časnici; svaka pukovnija za se i korpus. 17) Službenici ratnog povjerenstva pa zatim službenici ratne blagajne i opskrbe službe prema rangu. (po tri od svake jedan iza drugoga). 18) Jedna ratna bojna pukovnije *Callenberg*. 19) Tri 6-funtna topa. 20) Ratna bojna pukovnije *Franz Kinsky*. 21) Gospodin general-podmaršal grof *von Hohenfeld* na kraju. 22) Tri 6-funtna topa 23) Dva eskadrona husara *Wurmser*. Četiri bojne i 12 topova istodobno su ispalili tri počasna pucnja.“⁹²

Ovim riječima autor završava izvješće o ceremonijalnom pogrebu grofa Šiškovića. Da je bio priznat potvrđuje i *Bavarski politički magazin*, koji je u pravilu izvješćivao o najnovijim svjetskim događajima, te je u broju od 20. veljače 1784., u poglavlju *in memoriam* objavio junačku pjesmu posvećenu generalu Šiškoviću povodom njegove smrti dana 28. prosinca 1783. Pjesma ima naslov „Auf des Generals von Siskowitz Tod“ (O smrti generala Šiškovića). Neimenovani pjesnik ili pjesnici na skoro dvije stranice opjevali su Šiškovića kao vojskovođu koji je bio njihov otac i prijatelj, koji je prolijevao krv za

Terezije. Bio je povjerljivi tajni savjetnik, član Dvorskog ratnog vijeća i zapovjedni general u Češkom Kraljevstvu te brigadir i vlasnik ugarske pješačke pukovnije.“ *Bayreuther Zeitung*, 17 – 18.

⁹² *Bayreuther Zeitung*, Bayreuth, 1784., 17 – 18.

Austriju, Mariju Tereziju i Josipa II., zarobio Fridrikov transport, te je sada mrtav lav, ali njegove lovorike ne venu!⁹³

Isto tako, arhiv kraljevskih knjiga u Budimpešti sadrži dokument „Diploma Comitum pro Emerico Siskovics“ pod brojem 9764 (godina 1783.) kojim car Josip II. na latinskom jeziku odaje priznanje i zahvalnost Emeriku Šiškoviću na svemu što je član njegove obitelji Josip Šišković učinio za Habsburšku Monarhiju. Dokument započinje grbom obitelji Šišković i obuhvaća više od šest stranica.⁹⁴

UMJESTO ZAKLJUČKA: ŠIŠKOVIĆEV POVIJESNI PROFIL

Grof Šišković bio je inteligentan, hrabar i odvažan zapovjednik habsburške vojske kojem bi u vojno-povijesnom smislu najviše odgovarao naslov vojskovođe i vojnog taktičara. Iza njegova neupitnog umijeća vođenja, upravljanja, koordinacije i uporabe velikih postrojba skrivalo se široko teorijsko znanje provjereno kroz izravno vođenje bitki. Također je pred kraj života uspio svoje vlastito ratno iskustvo i znanje prenijeti u novu vojnu teoriju. Ta nova teorija odnosila se na održavanje ravnih linija tijekom manevara na bojištu, što je objasnio u svom rukopisu. Napredovao je skoro do samog vrha u vojnoj hijerarhiji i imao je perspektivu postati maršal, ali je iznenada umro.

Međutim, unatoč navedenim činjenicama, u novijoj historiografiji nije iskazan interes za njega. Razlog tomu je po svemu sudeći opisani zločin prema Sekeljima koji se nedvosmisleno pripisuje njemu, dok je s pobunjenog sekeljskog naroda u cijelosti skinuta svaka odgovornost. Prema dosadašnjim istraživanjima tadašnjih događaja, pobunjeničke mirovne metode izmakle su kontroli što je za sobom povuklo pretjeranu reakciju generala Šiškovića i njegovih postrojba. S druge strane, Šišković je bio nevjerovatno ambiciozan te je tako radikalnom rješavanju „problema“ davao predznak rješavanja krize sa Sekeljima što mu je osiguravalo veći stupanj povjerenja bečkog dvora.

Nije slučajno da je nedugo nakon oružanih metoda prema Sekeljima redovito postavljani na najodgovornije dužnosti u carevini. Stoga generala topništva i grofa Šiškovića treba promatrati u specifičnom kontekstu uspostave i formiranja

⁹³ *Zeitungsausgabe: Neueste Weltbegebenheiten, Kempten: Dannheimer, No. 15. Kempten den 20 Februar 1784, München.* Vlasništvo: Bayerische Staatsbibliothek, Signatura: Eph. pol. 69 o - 1784, 1, Signaturno područje: *Ephemerides politicae - Politische Zeitungen (auch bayerische), Journalistik*, https://mdz-nbn-resolving.de/details:bsb10541980_00121_u001, posjećeno 6. 6. 2022.

⁹⁴ Hungaricana, Royal Books – 52 (1780-1783), Hungarian Chancellery Archives - Libri regii, 446 – 452. https://archives.hungaricana.hu/hu/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_52_0001/?pg=225&bbox=-409%2C-1975%2C3417%2C-25, posjećeno 10. 6. 2022.

vlasti na vrlo osjetljivim, kompleksnim i sigurnosno ugroženim pograničnim područjima Habsburške Monarhije. U europskoj vojnoj povijesti Šišković je ostavio dubok neskriveni trag koji natkriljuje njegov status odlučnog vojskovođe. Ipak, svojim mnogostrukim i dugotrajnim djelovanjem povezoao je mnoge narode, regije, kneževine, kraljevine i provincije Habsburške Monarhije te je zato potrebno reafirmirati ga kao istinsku europsku povijesnu figuru, bez obzira na sve povijesne događaje s negativnim prizvukom u kojima je kao vojskovođa sudjelovao.

Historiografija je nepravedno zanemarila mnoge zapovjednike i vojskovođe iz različitih razloga. U slučaju Šiškovića nameće se usporedba s proslavljenim pruskim kraljem Fridrikom II. kao njegovim protivnikom u ratu. Osigurava li mu ta usporedba jednu od najviših pozicija u vojnoj povijesti 18. stoljeća ili ne? Kao što ovaj rad otkriva i dokazuje, posrijedi su dva najuvjerljivija i najvjerodostojnija argumenta: dva poraza koje mu je nanio. Ove dvije najsvjetlije točke njegove karijere postaju još svijetlije kad znamo da je kralj Fridrik bio agresor na Šlesku, Sasku, Češku i Moravsku, dok je general Šišković branio teritorij Habsburške Monarhije. Dakle, potrebno je naglasiti činjenicu da je upravo Šišković nanio prvi poraz kralju Fridriku II. kod Kollina te da je upravo Šišković onemogućio njegovo osvajanje Olomouca i daljnji prodor prema Beču. Osim toga, četrdeset pet godina Šiškovićeve službe habsburškom dvoru primjer je krajnje odanosti i pokoravanja carskoj moći na način ispisan na traci jednog od grbova njegove obitelji „VIRTUTE ET LABORE“ (VRLINA I RAD).

PRILOG 1. Zamolba grofa Šiškovića, fotografija i prijepis.

(Izvor: *Verleihung des Geheimen Ratstitels an Siskovics, Freiherr Joseph* 22. 12. 1770. Staatsarchiv, Wien, Kutija: Geheime Räte, 6., S – T – U, Omot spisa: R. Kzlei, Geheime Räte, I Dekrete, Lit. S (1769 – 1805)).

Prijepis teksta zamolbe grofa Šiškovića:

Allerdurchlauchtigster Grosmächtigster

Unübermindlichster Romischer Kayser

zu Germanien und Jerusalem Konig etz. etz.

Allernädigster Kayser, König und Herr Herr!

Eüer Majestät kann ich nicht umhin allerunterthanigst vorzu-

stellen, welchergestalten ich als Hof – Kriegs – Rath und

General – Feld – Zeugmeister, bey verschiedenen Zusammen,

tretungen mich anverwenden lasse. Da jedoch die Feld –

Zeugmeisters, allen Geheimen Räthen nachgehen müssen,

so erkühne ich mich, Eüer Majestät um die Würde

Eüer Majestät würclichen Geheimen Raths, /: wann je,

doch solches mit Allernädigsten Nachlas aller dabey

vorkommenden Taxen seyn kann :/ um so mehr allerun,

terthänigst za bitten; als meine Absicht dabey lediglich

auf mehrere Beförderung das Allerhöchsten dienstes

gerichtet ist.

ich ersterbe in der tiefsten Erniedrigung

Eüer Majestät

aller unterthanigst – treurst – gehorsamst

Joseph Baron Siskovics

Allerdurchlauchtigster Grossmächtigster
Unüberwindlichster Römischer Kaiser
zu Germanien und Jerusalem König

Allergnädigster Kayser, König und Herr Herr!

Ihrer Majestät kann ich nicht umhin allermühevolligst sorgen
stellen, wachsam zu halten ich als Hof: Rath und
General: Feld: Zuzugewister, bey vorgeführten In: Anwesen
Verträgen mich vorwunden Kayser. Da jedoch die Sold:
Zuzugewister, alle In: Anwesen Rathen nachgeben müßten,
so verbleibe ich mich, Ihrer Majestät um die Anrede
Ihrer Majestät wirkligen In: Anwesen Rathen, wann zu
Voll: Gleich mit Allergnädigstem Kayser, das alles dabey
vor: Kommanden: Tadeln sagen kann: um so mehr allermühevolligst
In: Anwesen zu bitten; als meine Absicht dabey dazugelieft
nicht unvorher: Explorierung als Allergnädigstem In: Anwesen
ganz: ist.

ich mich: in der: In: Anwesen In: Anwesen
Ihrer Majestät

allermühevolligst: In: Anwesen
Joseph Baron Siskovic

PRILOG 2. Preporuka grofa Šiškovića

(Izvor: *Verleihung des Geheimen Ratsstitels an Siskovics, Freiherr Joseph* 22. 12. 1770. Staatsarchiv, Wien, Kutija: Geheime Räte, 6., S – T – U, Omot spisa: R. Kzlei, Geheime Räte, I Dekrete, Lit. S (1769 – 1805))

Prijepis preporuke:

Copia Decreti Augustissima

Von etz. dem General Feldzeugmeister, und Commandeur des Militar Mariae Theresiae Ordens, Herrn Joseph Freyherrn von Siskovics hiemit in Gnaden anzuzeigen:

Es hatte Ihre Mayestät in mildesten Betracht gezogen, daß der Freyherrn durch zwey und dreyßig Jahre seinen allergnädigsten Fürsten und dem Staate, in Kriegs- und Friedenszeiten, sowohl in militari als politico, viele ausnehmende Dienste geleistet habe;

Weltkündig ist es, was derselbe in den letzthin fürgewesenen Kriegs für schöne Thaten (deren umständliche Erzählung allhier allzu weitläufig fallen würde) zu seinem ewigen Nachruhms verrichtet, und wie viel seine grosse Kriegserfahrenheit, und die damit verknüpfte Vernunft, Vorsicht, und Tapferkeit zu dem so glücklichen Erfolg des Entsatzes der Festung Ollmützo beygetragen; dergestalten daß ihm die Würde eines Comandeurs des Maria Theresia Militar Ordens zu Theil geworden ist;

Nicht weniger Geschicklichkeit habe sich, nebst einem treuesten Diensteseifer bey seinen aufgehabten wichtigen Verrichtungen in politico veroffenbahret. Nachdem aber Ihre Kay[serliche] König[liche] Apost[olische] May[estät] dem Herrn G[enera]l Feldzeugmeister, H[errn] Joseph Freyherrn von Siskovics ein offenbares Merkmahl Ihres gnädigst Wohlgefallens an all- obigeren zu geben geruhet, als habend allerhöchst dieselben Ihn Freyherrn zu Ihren wirklichen geheimen Rath, aus hochst eigenen Bewegniß allermildest an – und aufgenommen, so daß er anützten als Ihr würklicher geheimer Rath aller Orten soll angesehen, und geachtet werden, mithin aller dieser hochansehnlichen Würde zustehenden Ehern, Vorzügen, Freyheiten, Rechten, und Gerichtigkeiten sich zu erfreuen, und zu bedienen haben, welches dem Herrn Feldzeugmeister durch gegenwärtiges Hof Decret zur erfreulichen Nachricht versichert wird. Ubrigens p.
den 22 ten Decemb[er] 1770.

PRILOG 3. „Graf József Siskovics“

(Izvor: mrežna stranica *Geni*, https://www.geni.com/photo/view/6000000022132296554?album_type=photos_of_me&photo_id=6000000084574613926 posjećeno 30. 08. 2022.)

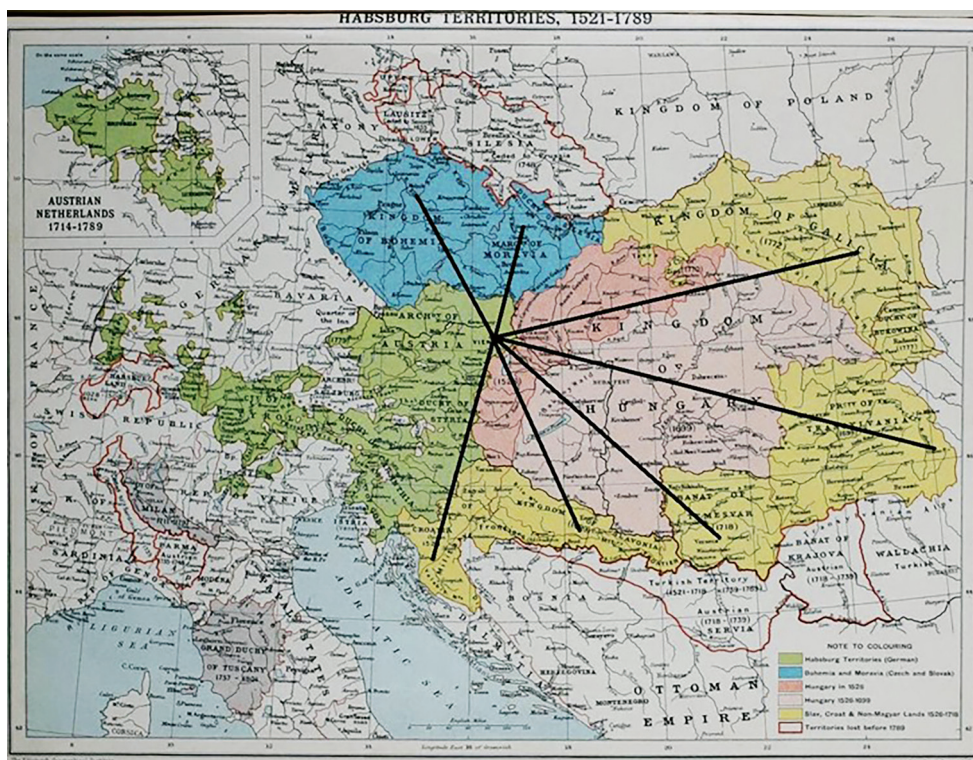

Sisković Josef, Graf, H.M., Ritter und Kommandeur des Theresienordens, Kommandierender Hofkriegsrat, Präsident. † 1785.

PRILOG 4. Ilustracija Šiškovićeve službe na zemljovidu, (Ilustrirao: dr. sc. Frano Stojić)

(Izvor: mrežna stranica *Maps on the Web*, „Austrian Habsburg territories in Europe until 1789“. <https://mapsontheweb.zoom-maps.com/post/185288958036/austrian-habsburg-territories-in-europe-until-1789>, posjećeno 30. 08. 2022.)

IZVORI I LITERATURA

IZVORI:

Austrija – Državni arhiv, Beč (Staatsarchiv, Wien), Kutija: Tajna vijeća: 1765 – 1805. (Geheime Räte: 1769. – 1805.) *Verleihung des Geheimen Ratstitels an Siskovics, Freiherr Joseph* 22. 12. 1770.

Hungaricana, Royal Books - 44.19, Hungarian Chancellery Archives - Libri regii, 43 – 46, digitalno izdanje, https://archives.hungaricana.hu/hu/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_44_0019/?image=0&pg=22&bbox=-409%2C-2071%2C3417%2C71

OBJAVLJENI IZVORI:

Arcanum: *Siskovics család. (Almási és Gödrei, báró és nemes)*, Obitelj Šiškovići. (Almás i Gödrei, baruni i plemići), 2021., digitalno izdanje, <https://www.arcanum.com/en/online-kiadvanyok/Nagyivan-nagy-ivan-magyarorszag-csaladai-1/tizedik-kotet-9475/siskovics-csalad-almasi-es-godrei-baro-es-nemes-9C8D/>, posjećeno 27. 11. 2021.

BUZÁSI János, *Magyar vonatkozású iratok (1679-1803). Haus- Hof- und Staatsarchiv, Bécs: A Birodalmi Levéltárak magyar vonatkozású iratai I. kötet: A Birodalmi Udvari Tanács és a Birodalmi Udvari Kancellária levéltára 2. rész (Levéltári leltárak 76.), Geheime Räte* (Mađarski dokumenti Carskog arhiva, Svezak I: Arhiv Carskog dvorskog vijeća i kancelarija Carskog dvora, 2. dio (Arhivski inventari 76.), Josip Šišković: kutija br. 6., Tajna vijeća, Budimpešta, 1979., 267 – 271, digitalno izdanje *Tanulmányok / Ember Győző: Báró Buccow Erdélyben és az osztrák államtanács (1761–1764)* 577/IV 601 [...] b, broj sveska: 1190/63, 2021., https://adt.arcanum.com/hu/view/Szazadok_1988/?query=siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=630&layout=s

Deutsch und französisches Titularbuch, Wien, 1781., 52 – 53.

INSTRUCTION für die Kriegs Commisariatische Beamte, Wien, 1749.

JOMINI, Antoine Henri baron de, *Treatise on Grand Military Operations: Or, A Critical and Military History of the Wars of Frederick the Great, as Contrasted with the Modern System. Together with a Few of the Most Important Principles of the Art of War*, New York, 1865.

Österreichische militärische Zeitschrift, III. Band, 1876.

Österreichischer Militär-Almanach für das Jahr 1792., Wien, 1792.

NOVINE:

Pécsi Napló, 1898. május 8., (8. svibnja 1898.), 3. digitalno izdanje, https://adt.arcanum.com/en/view/PecsiNaplo_1898_05/?query=gr%C3%B3f%20siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=58&layout=s, posjećeno 12. 6. 2022.

- Bayreuther Zeitung*, Num. 3, Dienstags, den 6 Januar, „Prag, vom 29 Dec.“ 1784., 17 – 18, 2021, digitalno izdanje, <https://www.bavarikon.de/object/bav:BSB-MDZ-00000BSB10505359?p=21&cq=Siskovics&lang=de>, posjećeno 16. 12. 2021.
- Österreichische militärische Zeitschrift*, XVII. Jahrgang. III. Band., Wien, 1876.
- Österreichische militärische Zeitschrift*, XVII. Jahrgang. III. Band., Wien, 1876., 161 – 162. „Plan, von der Aufhebung des, zur Königl. Preuss. Armee in Mahren bestimmten grosse Transport.“ d: 30. Juny Anno 1758.
- Oesterreichischer Militär-Almanach für das Jahr 1792*. Wien, 1792., 149 (83).

LITERATURA:

- ADRIÁNYI, Gabriel, GLASSL, Horst, VÖLKL, Ekkehard, *Ungarn-Jahrbuch : Zeitschrift für die Kunde Ungarns und verwandte Gebiete*, München, 1996.
- BALIĆ, Juraj, *Lička krajiška pješačka pukovnija u razdoblju od 1736. do 1809. godine*, Zagreb, 2019.
- BARBARIĆ, Ivan, ur., *Vojna krajina u Hrvatskoj*. U povodu stote godišnjice pripojenja Vojne krajine Civilnoj Hrvatskoj, Zagreb, 1981.
- BEALES, Derek, *Joseph II: In the Shadow of Maria Theresa, 1741-1780*, Cambridge, Volume 1, Cambridge, 1987.
- BROWNE, Philipp Georg von, *Die Kriegsschule oder die Theorie eines jungen Kriegsmannes in allen militärischen Unternehmungen*, aus den berühmtesten Kriegsbüchern gezogen und zusammengesetzt von einem kaiser-königlichen Hauptmann der Infanterie, Vienna, 1777. BREIER, Eduard, *Das Buch vom Kaiser Josef. Geschichte Kaiser Josef des Zweiten und seiner Zeit*, Erster Theil, Zweite Auflage, Erste Wiener Vereins Buchdruckerei, Wien, 1866.
- CATT, Henri de, *Frederick the Great, The Memoirs of his Reader Henri de Catt (1758-1760)*, London, 1916.
- DUFFY, Christopher, *The Army of Maria Theresa, The Armed Forces of Imperial Austria, 1740-1780*, Vancouver – London, 1977.
- ERCEG, Ivan, Dnevnik Josipa II o prilikama u Hrvatskoj i na jadranskoj obali god. 1775., *Starine JAZU*, sv. 53., Zagreb, 1966., 223 – 262.
- FIALA, Jiří, SKALA, Harald, Galerie vojenských velitelů obrany Olomouce za pruského obléhání města roku 1758., Část V. (Gallery of the Military Commanders in the Defence of Olomouc during the Prussian Siege of the City in 1758. Part V.), u: *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci* (Kronika Nacionalnopovijesnog muzeja u Olomoucu), č. 318: 114 – 140, (117 – 127), Olomouc, 2019.
- FINKE, Edmund, *Geschichte des k. u. k. ungarischen Infanterie-Regimentes Nr. 37 Erzherzog Joseph*, Wien, 1896.
- HOŠKO, Franjo Emanuel, ČOŠKOVIĆ, Pejo, KAPITANOVIĆ, Vicko, *Hrvatski franjevački biografski leksikon*, Zagreb, 2010.,

- JAEGER, Johann Christian, *Plans Von Zwey und Vierzig Haupt-Schlachten, Treffen und Belagerungen DES SIEBENJAEHRIGEN KRIEGES*, Frankfurt am Mayn, 1790.
- KÖNIG, Anton Balthasar, *Biographisches Lexikon aller Helden und Militairpersonen, welche sich in Preußischen Diensten berühmt gemacht haben*. Band 3. Arnold Wever, Berlin, 1790., 269.
- LIGNE, Charles Joseph princ de, *Old French Court Memoirs the Prince de Ligne, his Memoirs, Letters, and Miscellaneous Papers*, New York, 1899.
- LOYD, Henry, *The History of the Late War in Germany, between the King of Prussia, and the Empress of Germany and her Allies: containing the Campaigns of 1758, and 1759*, London, 1790.
- MAGDIĆ, Mile, *Život i djela senjanina Mateše Ant. pl. Kuhačevića, hrvatskoga pjesnika XVIII. vieka*, Senj, 1878.
- MEBES, Julius, *Beiträge zur Geschichte des Brandenburgisch-Preußischen Staates und Heeres*, Erster Band, Berlin, 1861., 456.
- PAVIŠEVIĆ, Josip, *Kratkopic poglavitii dogagajajah sadassnje voiske megu Mariom Tereziom kraljicom od Macxarske, i Friderikom IV. Kraljem od Brandiburske. od pocsetka godine 1756. Do sverhe godine 1759.*, Pessta, 1762.
- „PAVIŠEVIĆ, Josip,“ *Hrvatski franjevački biografski leksikon*, Zagreb, 2010., 550 – 551.
- POTEN, Bernhard von, Rebentisch, *Allgemeine Deutsche Biographie (ADB)*. Band 27, Leipzig, 1888, 479f.
- RADDA, Karl, *Der bairische Erbfolgekrieg und der Friede zu Teschen*, Teschen & Leipzig, 1879.
- RAUCHENSTEINER, Manfred, *The Development of War Theories in Austria at the End of the Eighteenth Century*, in: *East Central European Society and War in the Prerevolutionary Eighteenth Century*, New York, 1982., 75–82.
- SEYFART, Friedrich Johann, *Unpartheyische Geschichte des bayerischen Erbfolgekriegs*, bey Paul Gotthelf Kummer, Leipzig, 1780.
- SRŠEN, Stjepan, *Osječki ljetopisi 1686. – 1945.*, Osijek, 1993.
- STOJIĆ, Frano, *Vojno-strateška analiza rata protiv Turaka od 1787. do 1791. u spjevu Bazilija (Blaža) Bošnjaka*, Zagreb, 2020.
- THÜRHEIM, Andreas Graf von, *Gedenklätter aus der Kriegsgeschichte der k. k. oesterreichischen Armee*, Wien und Teschen, 1880.
- WEDENKIND, Anton Christian, *Chronologisches Handbuch der neuern Geschichte (1740 bis 1815), Erster Theil, von Friedrich's II. Regierungsantritt bis zum Pressburger Frieden. (1740 bis 1805)*, Vierte Ausgabe, Luneberg, 1815.
- WREDE, Alphons von, Freiherr, *Geschichte der K. und K. Wehrmacht*, Band 5, Wien, 1903.
- WURZBACH, Constant, *Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*, vol. 20, Wien, 1856 – 1891.
- WURZBACH, Constantin, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich OCR 35*, Wien, 1877.

MREŽNE STRANICE I DRUGI INTERNET IZVORI:

- Arcanum: *Siskovics család. (Almási és Gödrei, báró és nemes)*, <https://www.arcanum.com/en/online-kiadvanyok/Nagyivan-nagy-ivan-magyarorszag-csaladai-1/tizedik-kotet-9475/siskovics-csalad-almasi-es-godrei-baro-es-nemes-9C8D/>, posjećeno 27. 11. 2021.
- ANDREAS-STEISSLINGER, J., Vorstellung der hitzigen Attaque, unter Commando des K. K. Gen. Feld-Wachtmeisters von Laudon u. Siskowitz, deren Kön. Preuss. Proviant und Amonitions Wagens. Mit den Porträts der Kaiserin Maria Theresia, Laudons u. des Bar. von Siskowitz, https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/dorotheum1913_04_07/0103/scroll, posjećeno 17. 12. 2021.
- BARTHA, Rezső, Život i djela grofa L. J. (Bp., 1914.); Gábor Tolnai: Grof L. J. Voltaireov prevoditelj (Cluj-Napoca, 1942.), digitalno izdanje, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/1-76823/lazar-janos-grof-7693D/>, posjećeno 18. 6. 2022.
- BELLING, J. E., *Neudörfl. Heldenmüthiges Wagstück einer kays. Corpo unter . . . Gen.-Feldwachtmeister Laudon u. Siskowitz bey Neudörfl 30. Juni 1758*, https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/gilhofer_ranschburg_wien1908_03_16/0005, posjećeno 17. 12. 2021.
- BISTROVIĆ, Željko, Riječki pabirci XI. – Čaša zbog koje je osnovan riječki muzej i Puževi iz Lombardije, *Portal Primorski Hrvat*, 2. lipnja, 2020., <http://www.primorskihrvat.hr/bastina/povijest/rijecki-pabirci-xi-casa-zbog-koje-je-osnovan-rijecki-muzej-i-puzevi-iz-lombardije/>, posjećeno 2. 1. 2022.
- Češka knjižnica u Brnu (Moravska zemská knihovna), <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:476605b9-b1e6-4888-840f-4686ca991381>, posjećeno 19. 12. 2021.
- ERNŐ, Albert, *Háromszék*, 2014. január (26. évfolyam, 7084-7107. szám)2014-01-04 / 7084. Szám., https://adt.arcanum.com/hu/view/HaromszekMegyeiTukor_2014_01/?pg=8&layout=s, posjećeno 27. 11. 2021.
- E. von St., *Zum Säcular-Gedächtniss von 1758. Der Feldzug in Mähren oder die Belagerung und der Entsatz von Olmütz*. Frankfurt am Main, 1858., 251. https://books.google.hr/books?id=800KAAAAIAAJ&pg=PA251&redir_esc=y#v=onepage&q=229&f=false, posjećeno 8. 6. 2022.
- Hungaricana*, Royal Books - Hungarian Chancellery Archives - Libri regii, https://archives.hungaricana.hu/hu/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_44_0019/?image=0&pg=22&bbox=-409%2C-2071%2C3417%2C71, posjećeno 10. 6. 2022.
- Josef (József) von Count, SISKOWITZ (SISKOVICS), (1719-1783) Unpublished author's manuscript on linear tactics & function. <https://www.zvab.com/manuskripte-papierantiquaeten/Grundsatz-Erhaltung-graden-Linie-bey-denen/19773826828/bd#&gid=1&pid=5>, posjećeno 28. 11. 2021.

- Hof- und Staats-Schematismus der röm. kaiserl. auch kaiserl.-königl. und erzherzoglichen Haupt- und Residenz-Stadt Wien: derer daselbst befindlichen höchsten und hohen unmittelbaren Hofstellen, Chargen und Würden, niederen Kollegien Instanzen und Expeditionen, ...Wien, 1776., https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/hof_staats_schematismus_wien1776, posjećeno 17. 12. 2021.
- MÁRTON, Ildikó, *A bukovinai székelyek története* (Povijest Bukovinskih Sekelja), https://adt.arcanum.com/hu/view/IntezetiSzemle_2001_12/?query=siskovics%20j%C3%B3zsef&pg=138&layout=s,, posjećeno 27. 11. 2021.
- ROEDER, Tobias, „Professionalism and Training of Army Officers in Britain and the Habsburg Monarchy, 1740–90“, *Marine Corps University Journal*, Vol. 9, No. 1., Quantico, VA, U.S.A., 2018., 85 – 86. [https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/279530/Roeder_Professionalism%20and%20Training%20of%20Army%20Officers_MCUJ_Spring2018_9%20\(1\).pdf?sequence=3](https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/279530/Roeder_Professionalism%20and%20Training%20of%20Army%20Officers_MCUJ_Spring2018_9%20(1).pdf?sequence=3), posjećeno 16. 6. 2022.
- SALZER, Ignác, Entwurff der Stadt Olmütz wie solche A. 1758 von Friderico den III. König in Preußen gewaltsam bombartiret und dennoch nicht erobert worden, <http://www.digitalniknihovna.cz/cuni/view/uuid:878f5db0-515f-11ec-9080-fa163e4ea95f?page=uuid:8836ad2c-515f-11ec-9080-fa163e4ea95f>, posjećeno 2. 12. 2021.
- ST., E. von, *Zum Säcular-Gedächtniss von 1758. Der Feldzug in Mähren oder die Belagerung und der Entsatz von Olmütz*. Frankfurt am Main. 1858., 251, https://books.google.hr/books?id=800KAAAIAAJ&pg=PA251&redir_esc=y#v=onepage&q=229&f=false posjećeno 8. 6. 2022.
- SZÁDECZKY KARDOSS, Lajos, *A székely határőrség szervezése, 1762-64-ben, Okirattárral (1761-1790)*, (Organizacija sekeljske graničarske straže od 1762. do 1764., s arhivom od 1761. do 1790.), Budapest, 1908. <https://archive.org/details/aszkelyhatrrsgs00kardgoog/page/92/mode/2up?q=romer&view=theater>, posjećeno 11. 6. 2022.
- Tanulmányok / Ember Győző: Báró Buccow Erdélyben és az osztrák államtanács (1761–1764), https://adt.arcanum.com/hu/view/Szazadok_1988/?query=siskovics, posjećeno 27. 11. 2021.
- ŠIŠKOVIĆ, Josip, *Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=59609>, posjećeno 8. 6. 2022
- VESELÝ, Josef, 538. schůzka: O té velké šlachte u Zlaté lípy pod Červenou horou, 16. 3. 2021. <https://dvojka.rozhlas.cz/538-schuzka-o-te-velke-slachte-u-zlate-lipy-pod-cervenou-horou-7942936>, posjećeno 26. 11. 2021.

Frano STOJIC
Zdravko MATIC

COUNT JOSIP ŠIŠKOVIĆ (1719 - 1783) – CROATIAN GENERAL IN THE
HABSBURG IMPERIAL ARMY

SUMMARY

The aim of this paper is to shed light on and affirm the life and work of the great military leader, Commander of Croatian origin Joseph Count Siskowitz (Josip grof Šišković) in the military-political service of the Habsburg Empire. The paper uses reliable facts determined by the method of comparison through a thorough research of books and newspapers of that time. Two documents from the National Archives of Austria in Vienna (Staatsarchiv: Geheime Räte: 1769 – 1805) were also brought in: (1) a request from Baron Siskowitz in 1770 to the co-regent Joseph II for admission to a secret council and (2) a letter of recommendation from an unnamed court aide for the same purpose. The military prowess of this warrior and military leader can be deduced from his two victories against the legendary Prussian king and military leader Frederick II the Great. The Battle of Collin (1757) and the Battle of Olomouc (1758) earned him military status, but after that, he was preoccupied with the supervision of military borders. He enjoyed the highest confidence of the Vienna Court War Council. Another proof of his greatness is that he was one of the last European dignitaries to be buried in the Cathedral of St. Vitus in Prague in 1783. However, there was also a blemish in his career as he ordered the infamous Massacre of Székelys in 1764. In addition to his great triumphs in battle, this work specifically deals with the dark side of Siskowitz's military-political career. Nevertheless, the ultimate purpose of this article is to reaffirm his legacy as a military commander.

Keywords: Joseph Siskowitz, General, Count, Seven Years' War, Székelys, Maria Theresia, Joseph II.